

СТОПАНСКА БАНКА АД – СКОПЈЕ

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

2019

Скопје, април 2020

Содржина:

Финансиски показатели.....	1
Економско опкружување	2
Основни макроекономски индикатори.....	4
Банкарски сектор и СБ	4
Преглед на активностите во 2019 година	5
Финансиско работење	5
Средства и обврски	8
Банкарство на мало	9
Корпоративно банкарство.....	13
Управување со ризици	14
Управување со кредитен ризик	15
Управување со ликвидносен ризик	18
Управување со ризикот од промени во каматните стапки	20
Управување со валутен ризик	21
Управување со оперативен ризик	22
Адекватност на капиталот, Интерен процес на оценка на адекватност на капиталот и Стрес тест.....	23
Активности за контрола на усогласеноста со прописите, спречување на перење пари и борба против финансирање на тероризмот	24
Заштита на лични податоци.....	25
ИЗВЕШТАЈ ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ ЗА 2019 ГОДИНА	26

Финансиски показатели

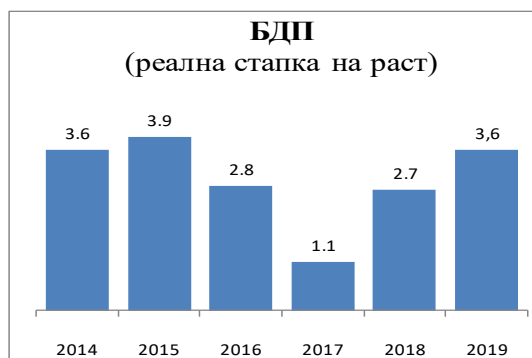
<i>во милиони евра</i>	2018	2019	промена %
Индикатори на Билансот на успех			
Нето приходи од камати	62,2	58,7	-5,6%
Нето приходи од провизии	12,1	13,4	10,7%
Вкупни приходи	85,2	82,2	-3,5%
Оперативни трошоци	-28,5	-28,4	-0,4%
Трошоци за вработени	-14,1	-13,8	-2,1%
Нето оперативни приходи	56,6	53,8	-4,9%
Исправка на вредност	-8,6	-12,4	44,2%
Добивка пред оданочување	49,9	43,0	-13,8%
Нето добивка	44,7	38,6	-13,6%
Индикатори на Билансот на состојба			
	2018	2019	промена %
Вкупна актива	1.472,3	1.621,3	10,1%
Вкупен капитал	210,3	248,2	18,0%
Регулаторен капитал	194,8	208,9	7,2%
Кредити на клиенти (нето)	1.035,3	1.081,5	4,5%
Вкупни кредити (брuto)	1.087,0	1.121,8	3,2%
Кредити на население	733,9	769,3	4,8%
Корпоративни кредити	353,1	352,5	-0,2%
Резервации	51,8	40,3	-22,2%
Вкупни депозити	1.235,9	1.347,6	9,0%
Депозити на население	968,0	1.027,9	6,2%
Корпоративни депозити	267,9	319,7	19,3%
Финансиски коефициенти			
	2018	2019	промена (бп)
Нето каматна маргина	5,0%	4,4%	-54,5
Коефициент на расходи / приходи	33,5%	34,5%	109,9
Поврат на средства – ROA	3,1%	2,5%	-61,2
Поврат на капитал – ROE	20,7%	16,8%	-385,7
Коефициент на кредити / депозити (брuto)	88,0%	83,2%	-470,8
Коефициент на адекватност на капиталот	16,30%	16,30%	0,0
Оперативни индикатори			
	2018	2019	промена
Број на филијали	66	65	-1
Број на вработени (крај на период)	1047	1021	-26

Забелешка: Сите податоци во овој Извештај што се однесуваат на Стопанска Банка АД – Скопје се врз основа на финансиските извештаи изготвени во согласност со сметководствените прописи кои се применуваат во земјата и регулативата на НБРСМ

Економско опкружување

Во текот на 2019 година домашната економија функционираше во релативно стабилно политичко и макроекономско опкружување. Растечките инвестиции и потрошувачка донесоа посилен економски раст споредено со претходните три години. Ова беше поддржано од стабилниот финансиски систем и поволното надворешно опкружување.

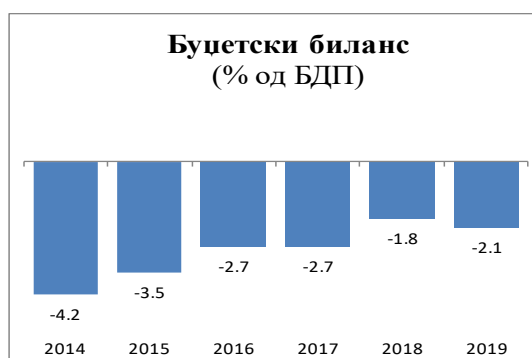
Според последните податоци од Државниот завод за статистика, **Бруто Домашниот Производ (БДП) во 2019 година регистрираше годишен пораст од 3,6%**. Главни двигатели на растот беа инвестициите и приватната потрошувачка, последново поттикнато од повисоките плати, пензии и кредити на население. Притоа, потребна е претпазливост бидејќи зголемувањето на платите не земајќи ја предвид продуктивноста, создава притисок врз трошочната конкурентност на економијата. Освен тоа, претстојните парламентарни избори, како и корона вирусот веројатно ќе го ограничат потенцијалот за раст во 2020 година.

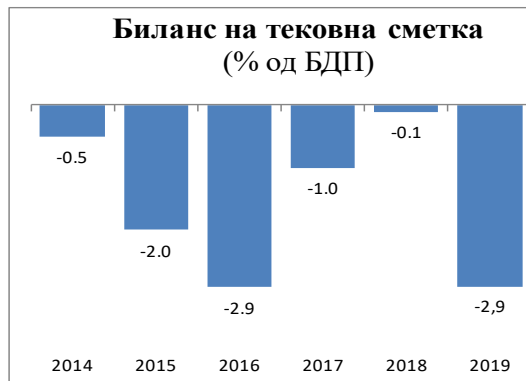
Во услови на негативен произведен јаз, **индексот на потрошувачки цени во 2019 година порасна за 0,8%** - нешто под проекциите, главно воден од повисоките цени на храната. Во наредниот период се очекува инфлацијата да се движи околу 2% со се уште присутните ризици околу движењето на цените на примарните производи на светските пазари.

И покрај повисоките даноци и придонеси, **буџетскиот дефицит во 2019 година се зголеми достигнувајќи 221,6 милиони евра или 2,1% од БДП**. Приходите на државата пораснаа за 8,2% на годишно ниво, главно рефлектирајќи ги повисоките стапки за социјални придонеси и данокот на личен доход, како и акцизите за тутун и горива. Меѓутоа, трошењето порасна за 8,7% поради зголемувањето на пензиите, платите, субвенциите и издатоците за здравство. Капиталните трошоци, иако во пораст, се се уште значително под предвиденото. Јавниот долг во изминатата година забележа раст од 338,8 милиони евра достигнувајќи 5.540,9 милиони евра или 48,9% од БДП. Овие движења се во главно во рамките на целите кон фискална консолидација.

Надворешната позиција во 2019 година остана релативно стабилна. Дефицитот на тековната сметка регистрираше проширување во споредба со претходните две години достигнувајќи 313,6 милиони евра или 2,9% од БДП, што главно произлегува од зголемениот увоз во последниот квартал од годината. Сепак, приватните трансфери покрија 106% од трговскиот дефицит. Во однос на финансиската сметка, странските директни инвестиции изнесуваа 326,3 милиони евра. Соодветното ниво на бруто девизни резерви (4,6 месечна покриеност на увозот) овозможи доволна амортизација при потенцијални непредвидени шокови.

Монетарното олабавување продолжи и во 2019 година. Во услови на ниска инфлација, негативен произведен јаз, солиден депозитен раст и поволни движења на девизниот пазар, во март 2019 НБРНМ ја намали каматната стапка на благајнички записи за 25 бп на историски најниско ниво од 2,25%. Отсуството на притисоци во надворешниот сектор, стабилните перцепции на домашните економски агенти и отсуството на ценовни притисоци, креираа дополнителен простор за натамошна релаксација на монетарната политика во 2020 година.

Банкарскиот систем останува солидно капитализиран и профитабилен. На крајот од годината депозитниот раст достигна 9,5% на годишно ниво споредено со 10,5% минатата година. Притоа, корпоративните депозити забележаа посилен раст од 14,6%, додека депозитите на население пораснаа за 7,9%. Кредитниот раст во 2019 година изнесуваше 6% споредено со 7,3% во 2018. Кредитите на население пораснаа за 10,5%, додека корпоративните кредити беа повисоки за 1,9%. Нефункционалните изложености продолжија да опаѓаат достигнувајќи 4,6%. Во такви услови, односот на кредити/депозити на крајот од годината беше 83,1%. Стапката на адекватност на капиталот на 31.12.2019 изнесуваше 16,3%. Индикаторите за профитабилност ROA и ROE беа нешто пониски споредено со 2018 достигнувајќи 1,3% и 11,7% соодветно. Се на се, банкарскиот систем останува здрав, иако ризиците мора да се следат. Вреди да се напомене и дека актуелното спојување на две банки со странски

капитал допринесува за консолидација на релативно пренатрупаниот банкарски сектор и зголемување на ефикасноста.

Основни макроекономски индикатори

	2015	2016	2017	2018	2019
Производство					
Бруто Домашен Производ (реална стапка на раст)	3.9	2.8	1.1	2.7	3.6
Индустриско производство (годишна стапка на раст)	4.9	3.4	0.2	5.4	3.7
Цени, плати и продуктивност					
Индекс на трошоци на живот (годишен просек)	-0.3	-0.2	1.4	1.5	0.8
Индекс на трошоци на живот (крај на година)	-0.3	-0.2	2.4	0.9	0.4
Индекс на цени на производители (годишен просек)	-3.9	-0.1	0.5	-0.3	0.9
Индекс на цени на производители (крај на година)	-0.8	-0.6	1.4	-0.8	1.1
Реални плати (годишна стапка на раст)	2.7	2.2	1.2	4.4	3.1
Статистика на владини финансии					
Буџетско салдо (% од БДП)	-3.5	-2.7	-2.7	-1.8	-2.1
Надворешен сектор					
Биланс на тековна сметка (% од БДП)	-2.0	-2.9	-1	-0.1	-2.9
Извоз на стоки и услуги (во милиони евра)	4,425	4,919	5,509	6,452	6,951
Увоз на стоки и услуги (во милиони евра)	5,899	6,391	6,921	7,825	8,578
Извоз на стоки и услуги (стапка на раст)	8.2	11.2	12.0	17.1	7.7
Увоз на стоки и услуги (стапка на раст)	6.1	8.4	8.3	13.1	9.6
Бруто надворешен долг (во милиони евра)	6,291	7,217	7,372	7,844	8,191
Девизни резерви (во милиони евра)	2,262	2,613	2,336	2,867	3,263
Курс МКД / ЕУР (просек)	61.6	61.6	61.6	61.51	61.52
Монетарни агрегати					
М1 стапка на раст (дек. / дек.)	18.4	9.9	10.7	18.7	17.2
М2 стапка на раст (дек. / дек.)	7.6	6.1	4.1	11.8	9.9
М2 денари стапка на раст (дек. / дек.)	8.5	5.2	5.4	14.5	12.7
М4 стапка на раст (дек. / дек.)	6.8	6.1	5.3	11.8	9.3
М4 денари стапка на раст (дек. / дек.)	7.2	5.0	6.4	14.0	11.4
Кредити на приватен сектор	9.5	1.0	5.7	7.3	6.0
Каматни стапки					
Пазар на пари (годишен просек)	1.12	1.14	1.10	1.07	1.10
Благајнички записи (годишен просек)	3.25	3.73	3.30	2.92	2.29
Пазар на пари (крај на период)	1.20	1.04	1.10	1.09	1.13
Благајнички записи (крај на период)	3.25	3.75	3.25	2.50	2.25
Пазар на капитал					
Индекс на Македонска Берза - МБИ (стапка на раст на крај на година)	-0.6	16.5	18.9	36.6	34.0

Извори: Министерство за финансии, Државен завод за статистика, Народна Банка на РСМ

Банкарски сектор и СБ

(во милиони денари)

Позиција/Показател	Банкарски сектор	СБ	Пазарен удел
Вкупна актива	550,315.1	99,687.5	18.1%
Вкупни кредити	339,698.7	68,974.7	20.3%
Вкупни депозити	405,586.7	82,857.5	20.4%

Кредитен раст	6.1%	3.2%
Депозитен раст	9.2%	9.0%
Поврат на средства (ROAA)	1.3%	2.5%
Поврат на капитал (ROAE)	11.7%	16.8%
Трошоци / Приходи (C:I)	50.1%	34.6%
Нефункционални изложености	4.8%	4.3%
Адекватност на капиталот	16.3%	16.3%

Извор: Податоците за банкарскиот сектор се од НБРСМ

Стопанска Банка АД Скопје учествува со 18,1% во вкупната актива на банкарскиот сектор и со 1/5 во депозитите и кредитите. Во 2019 година остварената стапка на раст на кредитите е 3,2%, а 9% на депозитите. Во текот на 2019 година, перформансите на Банката беа во многу аспекти подобри во однос на вкупниот банкарски сектор, како што е прикажано погоре. Имено, ROAA беше 2,5% наспроти 1.3% на секторот, ROAE 16,8% наспроти 11,7%, нефункционалните изложености 4,3% наспроти 4,8%, и коефициентот на трошоци во однос на приходи далеку под банкарскиот сектор со забележителни 34,6% наспроти 50,1%. Стапката на адекватност на капиталот беше иста како банкарскиот сектор - 16,3%.

Преглед на активностите во 2019 година

Финансиско работење

Имплементацијата на стратегијата на Банката во рамките на соодветно формулираната рамка на управување со ризиците, капиталот и ликвидноста продолжи да зазема позитивен моментум во текот на 2019 година. Банката се стреми да понуди единствено банкарско искуство за клиентите и има за цел да постигне одржлив и профитабилен развој. Корпоративната одржливост на банката претставува можност да се постигнат очекувањата на сите акционери и да се исполнат обврските, не само денес туку и во иднина. За таа цел, банката постојано одржува рамнотежа помеѓу здравата профитабилност и исполнувањето на потребите на клиентите, преку поддршка на нивните деловни потреби, станувајќи партнер од доверба и во исто време покажувајќи свесност за општеството со поттикнување на одговорно однесување.

Во тековната економска клима и предизвикувачките пазарни услови, СБ повторно успеа да постигне забележителни резултати, тестирајќи нов праг што повторно ја рефлектира одржливоста на нејзиниот деловен модел и успешното управување со сите деловни аспекти од работењето, како во редовни така и во вонредни услови. Нејзиниот моќен бренд остана симбол за извонредни услуги, доверба и сигурност. Оттаму, на крајот од годината, Банката забележа добивка пред оданочување од ЕУР 43.0 милиони, што е на исто ниво споредено

со бројката за 2018 година, доколку се исклучи ефектот на ослободената исправка на вредност во 2018 година како резултат на подмирувањето на обврските на поголем должник.

Вкупните средства на банката достигнаа ЕУР 1.621,3 милиони; повратот на средства (RoA) изнесуваше 2.5%, додека повратот на капитал (RoE) достигна 16.8%, значително над просекот во банкарскиот сектор, прикажувајќи потенцијал за сопствен раст на дејноста и стабилен поврат за акционерите. Со цврста капитална база, која обезбеди коефициент на адекватност од 16.3%, Банката се потврдува како еден од најдоверливите финасиски партнери во земјата.

Приходи од камати

Во текот на 2019 година, приходите од камати на кредитите на население изнесуваа ЕУР 48,3 милиони и имаа најголемо учество во вкупните приходи од камати со 70.6%. Во исто време, каматниот приход од корпоративните и другите активности (инвестиции во обврзници, меѓубанкарските пласмани и др.) изнесуваа ЕУР 20,1 милиони односно се намалија за 15.9% споредено со претходната година. Во услови на континуиран тренд на намалување на каматните стапки, вкупните приходи од камати изнесуваа ЕУР 68,4 милиони.

Во милиони ЕУР

	2018	2019	% промена
Приходи од камати	73,3	68,4	-6,7%
Кредити на физички лица	49,4	48,3	-2,2%
Кредити на правни лица	14,8	13,1	-11,5%
Останато	9,1	7,0	-23,1%

Расходи од камати

Расходите од камати на Банката се намалија за 12,6% споредено со 2018 година, од кои расходите од камати од депозитите на население беа пониски за 15,9%.

Во милиони ЕУР

	2018	2019	% промена
Расходи од камати	11,1	9,7	-12,6%
Депозити на физички лица	8,8	7,4	-15,9%
Кредити на физички лица	1,0	1,0	0,0%
Останати обврски	1,3	1,3	0,0%

Нето приходи од камати

Покрај зголемените вкупни кредити во 2019 година, приходите од камати се намалија за 6,7% споредено со 2018 година, и делумно компензирани преку намалените расходи по камати, влијаеја врз намалувањето на нето приходите од камати за 5,6%.

Во милиони ЕУР

	2018	2019	% промена
Нето Каматни Приходи	62,2	58,7	-5,6%
Каматни приходи	73,3	68,4	-6,7%
Каматни расходи	11,1	9,7	-12,6%

Приходи од провизии и надоместоци

Во 2019 година, нето приходите од провизии и надоместоци достигнаа ниво од ЕУР 13,4 милиони. Во рамки на истите, најзначителен дел (40.1% од вкупните приходи од провизии и надоместоци на Банката) се однесуваат на провизии од трансфери на средства во износ од ЕУР 5,4 милиони, забележувајќи дополнителен износ од ЕУР 0,7 милиони споредено со 2018 година, или зголемување од 13,4%. Нето приходите од провизиите за активностите на кредитирање се втората најголема ставка, која на крајот од 2019 година изнесуваше ЕУР 5,0 милиони, што претставува 37,5% од вкупните приходи од провизии и надоместоци.

Во милиони ЕУР

	2018	2019	% промена
Нето приход од провизии и надоместоци	12,1	13,4	11,2%
Кредити	5,0	5,0	1,2%
Гаранции	0,7	0,6	-4,3%
Трансфер на средства	4,7	5,4	13,4%
Останато	1,7	2,4	40,8%

Оперативни расходи

Во текот на 2019 година, банката продолжи да се стреми кон оперативна ефикасност, како во намалувањето на трошоците така и во управувањето со ризиците, што резултираше во одржување на трошоците во линија со буџетираната бројка и одржување извонредни резултати во квалитетот на кредитното портфолио. Вкупните оперативни трошоци изнесуваа ЕУР 28,4 милиони, што претставува незначително намалување од 0,4% споредено со соодветната бројка од 2018 година. Поради политиката на ефективно одржување на трошоците, Банката успеа да одржи релативно ниско ниво на коефициент на трошоците во однос на приходите од 34,5%, што е значително пониско од просекот во банкарскиот сектор.

Средства и обврски

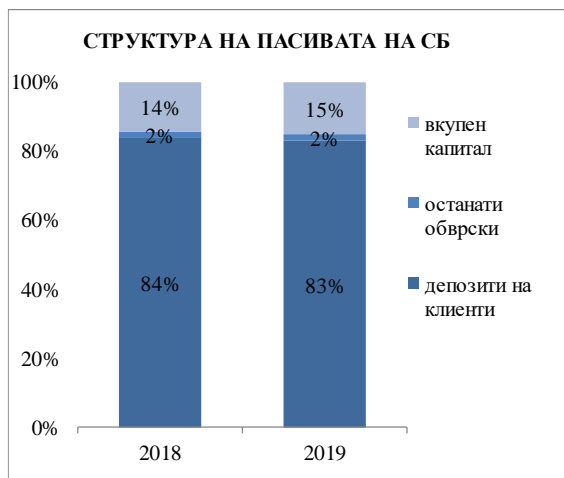
Средства

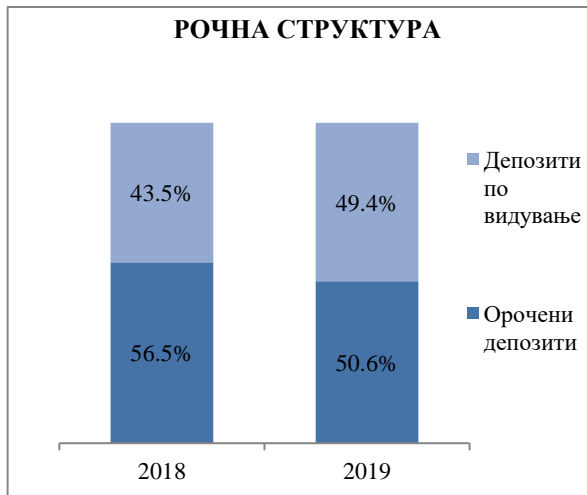
Вкупните средства на Банката на крајот од 2019 година изнесуваа ЕУР 1.621,3 милиони, што е за ЕУР 149,0 милиони или 10,1% над 2018 година. Банката продолжи да ја зајакнува својата прудентност со балансиран раст, адекватно ниво на ликвидност и цврста капитална база. Од овој аспект, коефициентот на ликвидност до 180 денови достигна 1.33. Кредитната активност на крајот од 2019 година за вкупното кредитно портфолио достигна износ од ЕУР 1.121,8 милиони, од кои ЕУР 352,5 милиони беа одобрени на корпоративните клиенти, додека изложеностите кон население изнесуваа ЕУР 769,3 милиони.

Депозити и капитал

Депозитната база на Банката се зголеми за 9,0% или ЕУР 111,7 милиони. Депозитите продолжија да бидат основен извор на финансирање на Банката, достигнувајќи износ од ЕУР 1.347,6 милиони, и како резултат, на крајот од 2019 година коефициентот на депозитите во однос на кредитите достигна 83,2% на бруто основа, сеуште доволно да овозможи силен кредитен потенцијал на Банката. Понатаму, Банката одржува балансирана позиција на рочна структура текот на годината, на тој начин прикажувајќи стабилни извори на финансирање за понатамошна кредитна експанзија на Банката.

Валутната структура на депозитната база прикажува стабилен удел на депозитите деноминирани во домашна валута од 61,7% (60.1% во 2018 година).

Капиталот на Банката изнесуваше ЕУР 248,2 милиони на крајот од 2019 година и е сеуште на највисоко ниво во банкарскиот сектор во земјава, обезбедувајќи задоволително ниво на адекватност на капиталот и квалитетен извор на долгорочно финансирање.

Банкарство на мало

2019 година е годината во која Стопанска банка одбележа 75 години од своето постоење како прва национална банка и бренд кој останува признат со своето широко присуство, постојан развој и соработка со корпоративните и клиентите од население. Позитивните политички настани во текот на годината влијаеја на економијата и резултираа во зголемен апетит меѓу клиентите од сегментот население на што Банката соодветно одговори задржувајќи го пазарното учество во овој сегмент.

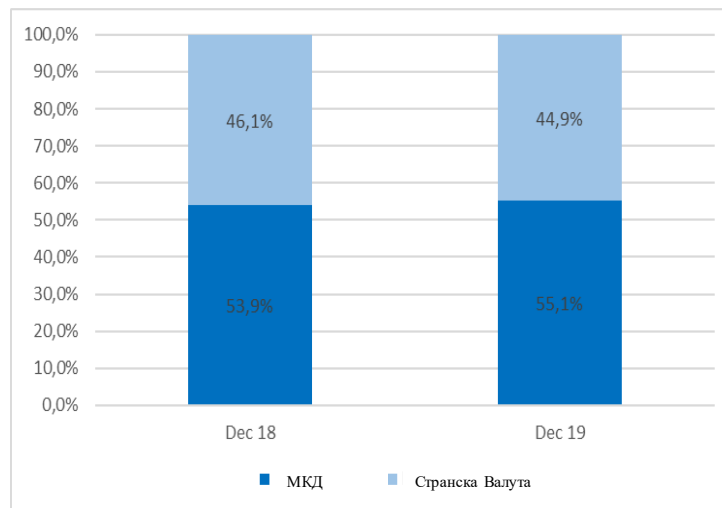
Банкарскиот систем на земјата се соочува со пораст на конкуренцијата, што ја прави борбата за клиенти извонредно важна. Сличните понуди на производи и скоро незначителната разлика во формирањето на цените ги става банките во конкурентна борба која се основа на квалитетот на услугите, довербата и впечатокот на клиентите.

2019 година започна со промоција на ново портфолио на вградени банкарски осигурителни производи, како и продажба на индивидуални осигурителни производи преку постоечките канали на Банката, и заврши со воведувањето на неколку новитети во рамки на постоечките дигитални платформи – нови банкомати, токен софтвер итн.

Депозити од население

Базата на депозити од население порасна за 6,2% во текот на 2019 година, надминувајќи го износот од ЕУР 1 милијарда, што е признание за стабилност, доверливост и сигурност на Банката.

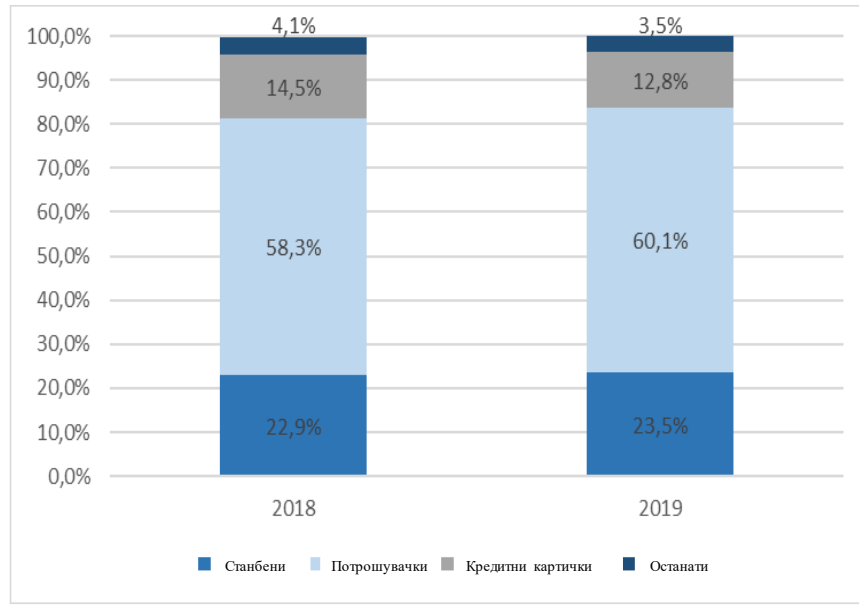
Коефициентот на депозитите по видување во однос на **орочените депозити** се подобрува во полза на депозитите по видување, што е во линија со севкупниот пазарен тренд кој потекнува од намалените нивоа на каматните стапки и потребата на клиентите за располагање со ликвидни средства. Валутната структура на депозитите останува избалансирана и стабилна како и претходно, со незначително надминување на депозитите во домашна валута во однос на тие во странска валута, што е резултат на историската стабилност на домашната валута и разликата во каматните стапки со депозитите во странска валута, што овозможува балансиран пристап до кредитни производи за клиентите во странска и во домашна валута.

Кредитирање на население

Кредитирањето на населението таргетира база од исклучително лојални клиенти со добра кредитна историја, од различни економски профили и со различни потреби. Проширувањето на портфолиото на производи значеше понуди со додадена вредност, создавање повеќе понуди со вградено банкарско осигурување и програми за наградување на клиентите.

Банката ги следеше прудентните политики на ризик со контролиран пристап кон ризиците, стремејќи се кон стабилно и профитабилно портфолио на кредитирање преку одржување конкурентски цени и во исто време оптимизирајќи ги трошоците.

Портфолиото на **Станбените кредити** забележа зголемување од 7,6% споредено со 2018 година и продолжува да ги подржува клиентите кои сакаат да инвестираат во недвижности, одговарајќи на нивните инвестициски потреби, без разлика дали се работи за недвижност во конструкција или завршен објект. Пазарните услови придонесоја кон нови градежни проекти во тек, особено во Скопје, што обезбедува простор за развој и пораст.

Потрошувачките кредити, како главен столб на кредитното портфолио на Банката во текот на 2019 година пораснаа за 8,0% споредено со претходната година, покривајќи поголем дел од различните потреби на клиентите, во обем од кредити од ниски до високи износи, во исто време пружајќи на клиентите понуди скроени според нивните потреби со додадена вредност за лојални клиенти.

Во рамки на портфолиото на **кредитните картички**, СБ успеа да одржи доминантна пазарна позиција во текот на 2019 година, поради што Банката беше постојано активна со активирање на кредитни картички и програми за искористување во портфолиото, од една страна, и задржување на клиентите од друга страна. Вкупниот број на кредитни и дебитни картички на СБ во циркулација достигна 470.000, што го потврдува порастот на обемот на трансакции со картички, споредено со претходната година:

- 17% годишен пораст во обемот на трансакции преку ПОС терминали
- 4% годишен пораст во обемот на трансакции преку банкомат

Мрежата на банкомати на СБ продолжува да биде една од најголемите во земјата со конкурентски сет на дополнителни (безготовински) функционалности на банкоматите, као на пример: Мобилно надополнување (Тор-ур), безготовински трансфери, плаќања на сметките, промена на ПИН и активирање на картичките. Новите банкомати со

бесконтактни и 'touch' карактеристики беа воведени на крајот од 2019 година со план за понатамшна модернизација на мрежата.

Банкарско осигурување

Воведувањето на банкарското осигурување на СБ во 2019 година даде важен придонес во збогатувањето на понудите на пазарот на осигурување, зголемувајќи на свесноста на популацијата за производи од осигурување и нивно корисно вградување во банкарските производи. Од овој аспект, банкарското осигурување на Банката продолжи да создава додадена вредност на пазарот, имајќи за цел да го зголеми потенцијалот на пазарот за осигурување за клиентите, кои досега имале малку познавања од користењето различни продукти за осигурување.

Искористувајќи го големото искуство од работењето во банкарството на мало, Банката обезбеди сеопфатна понуда на вградени производи од банкарство на мало, комбинирани со производи од осигурување, создавајќи единствена вредност на пазарот која беше признаена од клиентите на банката. Понатаму, таа создаде перцепција и свесност за Банката како финансиски центар за сите финансиски производи и услуги на пазарот.

Во 2019 година, продажбата на производите од осигурување (живот и не-живот) вградени во кредитите на СБ претставува 87% од новиот обем на продажба, со над 63.000 договори за осигурување со бруто премија од над ЕУР 1,2М.

Контакт центар и банкарски услуги преку интернет

Контактниот центар на Стопанска банка кој работи **24/7** останува добро признат во својата ефикасност во работењето и задоволството на клиентите, обезбедувајќи нон-стоп грижа за клиентите и годишно проширувајќи го обемот со нови услуги. Во текот на 2019 година, Контакт центарот процесираше повеќе од 490 илјади интеракции со клиенти, и беше ефективно искористен за вкрстена продажба на банкарските производи за население на СБ.

Платформите за дигитално и директно банкарство, достапни под i-bank брендот на Банката, продолжува да расте како дел од севкупната дигитализација на банкарските услуги. Банката ја заврши годината со воведување токен софтвер за трансакции преку интернет преку сите платформи (мобилно банкарство, електронско банкарство и банкарство по телефон), 24/7 функционалност за peer-to peer трансакциите, ажурирање на податоците на клиентите преку дигитално банкарство и можност за поставување лимити за обем на дигиталните банкарски трансакции.

Во текот на 2019 година, бројот на активните дигитални корисници на Стопанска Банка порасна за 10%, покажувајќи пораст во сите услуги освен во банкарството по телефон. Исто како и во 2018 година, трансакциите од мобилно банкарство продолжија да бележат пораст со високо темпо, бележејќи 43% стапка на годишен пораст, презентирајќи јасна ориентација на клиентите кон мобилно банкарство.

- Правните лица на СБ забележаа 11,9% годишен пораст на трансакциите од дигитално банкарство, што претставува 58% од вкупните трансакции од страна на правните лица;
- Физичките лица на СБ забележаа 11,7% годишен пораст на дигиталните банкарски трансакции.

Сегмент на мали претпријатија

Сегментот на малите претпријатија стана важна движечка сила и неговиот пораст од 13% се базира на пенетрацијата и севкупната подобрена позиционираност на Банката на пазарот во овој сегмент. Банката ги поддржува малите бизниси не само со посебно скроени финансиски производи и услуги, туку и со високо квалитетен однос со клиентите. Блиските и суштествени интеракции со клиентите станаа една од клучните движечки сили за одржување пораст, како и за задржување на висок квалитет на портфолиото во Сегментот на мали претпријатија.

Интегрираниот пристап кон овој сегмент во областите надвор од активностите на кредитирање, односно зголемување на депозитните и кредитните биланси, охрабрување трансакции на платен промет, процесирање плати, набавување ПОС терминали итн., има повеќекратни бенефити за самиот сегмент како и постојан придонес во резултатите во сегментот на население.

Корпоративно банкарство

Како континуитет на претходните години, 2019 беше уште една успешна година. Банката продолжува да биде сигурен и доверлив партнер на компаниите и граѓаните. Во тие рамки, функцијата за корпоративно банкарство останува посветена на напорите за целосна поддршка на деловниот раст на компаниите и економијата во целина, фокусирана на разбирање и исполнување на потребите на клиентите, поддржувајќи ги перспективните корпоративни проекти и бизнис зделки.

Преку следење на економските трендови и најдобрите меѓународни стандарди, како и целосно разбирање на барањата на компаниите, во текот на 2019 година Банката успешно го одржа нивото на корпоративното портфолио. Дополнително, Банката успешно ја оствари целта за одржување и натамошно подобрување на квалитетот на кредитното портфолио, преку доследна и конзистентна примена на своите прудентни кредитни политики.

Банката останува посветена на перманентно подобрување на понудата на современи банкарски решенија, вклучително и факторинг, преку кој, покрај финансирање на

отстапените побарувања, нуди и можности за оценка на кредитен ризик на клиентските должници, наплата, како и администрирање и управување со побарувања.

Брендот на Банката, нејзината репутација и воспоставената доверба, се постојани двигатели во управувањето со портфолиото на корпоративни клиенти. Главен приоритет на функцијата за корпоративно банкарство и понатаму останува обезбедување на висококвалитетна услуга и одржување на задоволството, довербата и лојалноста на клиентите на највисоко ниво, со што се создава одлична основа за одржување на трендот на обезбедување на долгорочна вредност за клиентите и акционерите.

Управување со ризици

Како една од најголемите финансиски институции во земјата која се занимава со банкарски услуги, Стопанска Банка АД Скопје е изложена на голем број различни ризици. Функцијата на управувањето со ризиците на Банката раководи со овие ризици преку сеопфатна рамка која го интегрира управувањето со ризиците во дневните деловни активности и стратеско планирање. Главната цел на функцијата на управување со ризиците на Банката е да го заштити интересот на своите клиенти и акционери преку сеопфатна рамка на управување со ризиците поддржана од јаката култура за ризици, како и расположивата висока ликвидност и силната капитална база.

Профитабилно банкарско работење е невозможно без превземање на соодветни ризици, поради што Банката прифаќа одреден степен на ризици како што е дефинирано во документот за прифатливо ниво на ризик (Risk Appetite Framework). Секојдневно, на повеќе нивоа во банката, се носат одлуки поврзани со ризиците, а врз основа на расположиви информации, при процесот на привлекување на (нови) клиенти, одобрување на кредитни продукти и обезбедување на останати услуги. Банката дизајнира процеси за контрола на ризиците, со цел ефикасно да управува со материјалните ризици.

Внатрешното управување со ризиците на банката беше унапредено во текот на 2019 година, со цел да обезбеди транспарентна и конзистентна линија на одговорност на различни нивоа во Банката. Јасна улога е обезбедена преку три линии на одговорност. Првата бизнис линија (вклучително и функциите за поддршка) ги презема ризиците и одговорноста за истите (прва линија). Рамката за управување со ризици на Банката е обезбедена од функцијата за Управување со ризиците и функцијата на усогласеност со регулативата (втора линија). Тие две функции го предизвикуваат прифаќањето на ризикот и го мониторираат профилот на ризик на Банката. Внатрешната ревизија (трета линија) обезбедува независно ревидирање, совети и увид во квалитетот и ефикасноста на воспоставените внатрешни контроли, управувањето со ризиците, усогласеноста и раководењето со Банката.

Примарна улога на независната функција на управувањето со ризици на Банката е соодветно да ги идентификува, измери и управува со ризиците во нормални и стресни економски услови, и да предвиди дали деловните активности се доследни на стратегијата на Банката и нејзиниот апетит на ризици. Со цел да обезбеди адекватен профил на ризик, Банката употребува алатки и инструменти, како прудентни критериуми за ризик, проценки на ризикот, модели за оценување кои редовно се ревидираат, валидираат и унапредуваат во линија со најдобрите практики во банкарството. Банката континуирано спроведува различни стрес тестови кои ја потврдуваат издржливоста на нејзината ликвидносна и капитална позиција при неповолни пазарни услови на различни шок сценарија.

Банката е посветена на континуирано подобрување и унапредување на рамката за управување со ризиците, преку евалуација и прилагодување на најновите настани и/или регулаторни барања. Како дополнување на Планот за опоравување воспоставен во 2018 година, во текот на 2019 година Банката разви и воспостави сеопфатна Рамка за прифатливо ниво на ризик (Risk Appetite Framework) која ја сочинуваат квалитативни изјави и квантитативни индикатори за секој материјален тип на ризик на кој е изложена Банката. Индикаторите за ризик континуирано се следат за да осигураат дека Банката е во рамките Апетитот за Ризик и се следи деталниот процес на ескалација до соодветните нивоа на управување, во случај на идентификувано прекршување на овие индикатори. Во согласност со регулаторните барања и соодветната регулатива на НБРСМ, Стопанска Банка, во Јули 2019 воспостави Процедура за нефункционални и реструктурирани изложености.

Културата за ризици е важен интегрален дел на управувањето со ризици. Сениор менаџментот е почетна точка во поставувањето на основните вредности во Банката и културата за ризици, што се пренесува по сите нивоа на организацијата.

Управување со кредитен ризик

Како еден од најзначајните ризици на кои Банката е изложена, кредитниот ризик е ризикот дека Банката ќе претрпи економски загуби доколку другата страна не може да ги исполни своите договорни или други финансиски обврски кои произлегуваат од договор за кредит. Од тие причини, за Банката е од суштинско значење да се потпре врз сеопфатно знаење и разбирање на дејноста на клиентот, секторот, управувањето, целите, финансиските показатели, можностите и предизвиците со цел да преземе соодветна одлука.

За таа цел, кредитните политики на СБ за прудентно кредитирање вклучуваат детална проценка на ризиците пред било која кредитна одлука и општ сет на минимум стандарди за проценка на кредитниот лимит, одобрувањето, обновувањето и следењето на кредитната изложеност. Извршените кредитни проценки се поддржани од систем за рангирање на ризиците и статистички модел на бодување кој, врз основа на разновидните инпути на квантитативни и квалитативни податоци, обезбедува квантификација на нивоата на

кредитен ризик. Конечно, воспоставени се Овластени тела за кредитно одобрување со искусни и професионални членови за одобрување и обновување на кредитните изложености.

Откако ќе се воспостави кредитен однос, СБ применува процес на интензивно следење кој овозможува рана идентификација на било какво влошување на профилот на ризик на клиентот или на група на клиенти. Процесот на следење се состои од редовно ревидирање на кредитите во текот на животниот циклус на производот, внатрешна класификација на ризиците, систем за рано предупредување и системот за идентификување на сигнали за значително зголемување на кредитниот ризик SICR (Significant Increase of Credit Risk) и неможност за наплата од клиентот UTP (Unlikely to Pay), кои заедно ги идентификуваат раните сигнали на влошување на кредитоспособноста на клиентите и се стремат кон обезбедување навремено преземање на потребни дејства со цел да се минимизира загубата. Кредитната изложеност исто така континуирано се следи според воспоставени лимити на концентрација по сектор, вид на обезбедување, географска одредница, рангирање на должникот итн., во линија со апетитот за ризик на Банката.

Во линија со најдобрите меѓународни практики и следејќи ја зајакнатата методологија и процес на обештетување, Банката обезбедува адекватно ниво на резервации за потенцијални загуби по кредити во било кое време.

Во текот на 2019 година, Банката продолжи со избалансиран пораст на кредитното портфолио кој одговара на стратегијата и репутацијата на банката. Сите нејзини цели во рамки на кредитниот ризик, алатки и јасната структура на процесите на управување со ризици се инкорпорирани во внатрешните кредитни политики и Рамката за прифатливо ниво на ризик на Банката, одобрени од страна на Надзорниот одбор.

Квалитет на кредитното портфолио

Во рамки на имплементираната солидна рамка за управување со кредитен ризик, СБ успеа да одржи солидно и разновидно кредитно портфолио во 2019 година. Растот на кредитното портфолио, проследено со одржување на низок и контролиран коефициент на нефункционални пласмани е една од главните стратешки цели, којашто банката успеа да ја оствари во изминатата година.

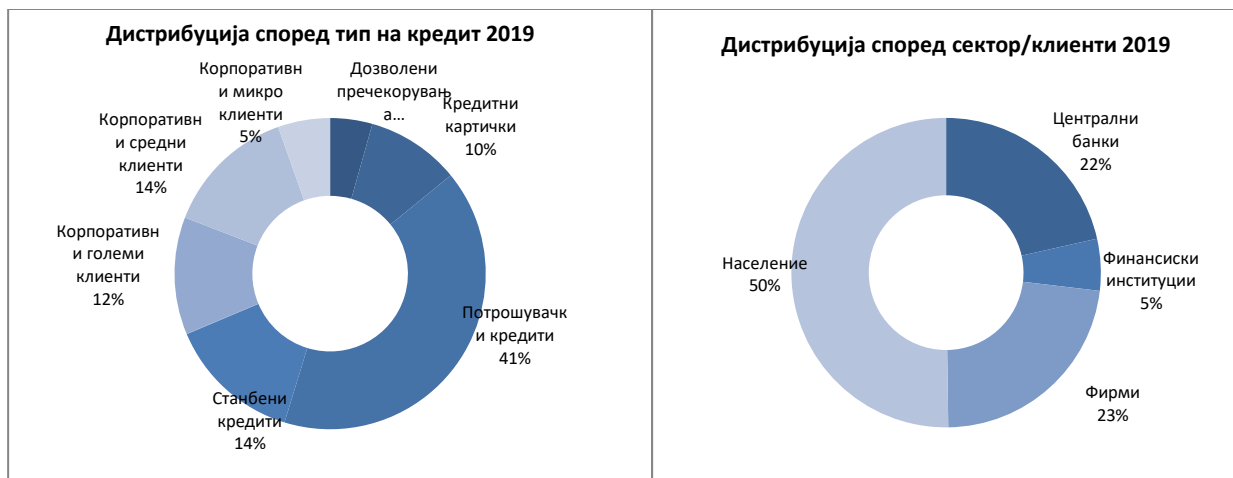

Согласно Методологијата на НБРСМ, секоја изложеност на кредитен ризик се класифицира во една од петте категории (А, Б, В, Г и Д). Изложеноста во рамки на најдобрата категорија на кредитен ризик, “А” се зголеми од 90,2% во 2018 на 91,3% во 2019, додека изложеностите класифицирани во категорија “Г” и “Д” со висок кредитен ризик се намалија за 0,3 процентни поени во споредба со 2018 година и сочинуваат 3,2% од кредитното портфолио на Банката.

Структура на концентрацијата

Кредитниот ризик од концентрација е ризик од загуба поради недостаток на диверзификација на ризиците во портфолиото, предизвикан од релативно големи концентрации на изложености кон позитивни и во голема мера поврзани договорни страни (коминтенти). Со цел да се избегнат прекумерни концентрации на кредитен ризик, СБ има за цел да го диверзифицира кредитниот ризик и да утврди лимити кон клиенти поединци и групи на поврзани клиенти (концентрација на должници), изложеност во рамките на одреден индустриски сектор (концентрација на индустрија), вид на обезбедување, географска област итн. Утврдените лимити се ревидираат најмалку на годишна основа како дел од политиките и процедурите за кредитен ризик.

СБ ја следи кредитната изложеност во однос на поставените лимити на концентрација на редовна основа, поткрепувајќи ги заклучоците со соодветни корективни мерки.

Управување со ликвидносен ризик

Ликвидните средства СБ ги одржуваше на релативно високо ниво и во текот на 2019 година, обезбедувајќи непречено извршување на сите банкарски активности и истовремено исполнување на регулаторните барања. Зависно од рокот и валутата на расположивата ликвидност, Банката ги употребува инструментите како: депозити во Централната Банка, хартиите од вредност, меѓубанкарските пласмани и за прв пат оваа година инвестираше во еврообврзници, кои покрај задоволување на ликвидносниот аспект придонесоја за балансирање на отворената девизна позиција.

Ликвидносните средства на Банката прозлегуваат пред се како резултат на повисоката депозитна основа, која претставува основен извор на финансирање на банкарските активности и растот на кредитите. Управувањето со ликвидноста подразбира пред се овозможување на достапни средства во износ и валутна структура соодветно на доспеаните обврски.

Регулаторни обврски

Во секојдневното управување со ликвидносниот ризик Банката ги следи и мониторира исполнувањето на задолжителната резерва, стапките на ликвидност, отворената девизна позиција, интерните стапки на ликвидност како и интерните лимити за прифатливо ниво на ризик.

Просечното исполнување на денарската задолжителна резерва изнесуваше 100,1%. Во рамките на оваа обврска, Банката редовно го следеше и усогласуваше износот на потребните средства за резервниот гарантен фонд наменет за осигурување од евентуални ликвидносни потешкотии во порамнувањето на малите меѓубанкарски плаќања. Девизната задолжителна резерва се одржуваше согласно пропишаната методологија и потребни

стапки на издвојување од девизните депозити, вклучувајќи го делот за извршување на девизниот платен промет во евра преку сметката во НБРСМ.

Стапките на ликвидност се одржуваа над пропишаните минимални прагови (кој изнесува 1.0), односно на 31.12.2019 истите изнесуваа 1,71 за 30-дневната стапка и 1,33 за стапката од 180 дена.

Отворената девизна позиција исто така се следеше на дневна основа, а нејзиното движење беше во рамките на дозволените регулаторни прагови од +/- 30% во однос на регулаторниот капитал.

Структура на ликвидни средства

При одредувањето на структурата на пласмани на ликвидните средства, Банката ги зема во предвид: расположивиот вишок од предходниот период, изворите на средства, рочната и валутна структура, каматните стапки, како и алтернативните можности за предвремено повлекување на средствата во случај на потреба.

За потребите на проценка на ликвидноста во услови на нормални како и влошени услови поради најразлични надворешни влијанија, Банката има подготвено процедури и постапки во кои се содржани индикатори за рано предупредување и ескалација на состојби на вонредни околности од краткорочна и долгорочна природа.

Во рамки на редовните стрес-тестирања како и во сценаријата и опциите на Планот за опоравување, Стопанска Банка АД - Скопје посебен фокус и внимание посветува на управувањето и одржувањето на ликвидноста, притоа утврдувајќи ги адекватните износи на ликвидни средства и нивоа/прагови на толеранција на ликвидносен ризик.

Девизен пазар

Посебен сегмент во организаониот дел за управување со ликвидноста преставува девизниот пазар, кој вклучува трансакции на купопродајби на девизни средства за потребите на клиентите како и за потребите на Банката, за управување со ликвидносниот и валутниот ризик. Стопанска Банка е една од првите поддржувачи на девизниот пазар, со долгогодишни клиенти кои ги обезбедуваат своите потреби преку мрежата на филијали како и преку електронската платформа, преку која директно комуницираат со дилерите на девизниот пазар.

Остварениот промет на девизниот пазар во текот на 2019 година изнесуваше 941 милиони евра, при што најголем дел се однесува на трансакции помеѓу Банката и нејзините клиенти.

Од аспект на валутната структура, најголем дел од трансакциите се евро деноминирани трансакции. Банката беше активна и во сегментот на меѓубанкарски трансакции со остварен промет во износ од 77 милиони евра.

Брокерски и старателски услуги

Во текот на 2019 година споредено со претходната година, Банката оствари намалување за 25% на прометот со тргувани хартии од вредност на Македонската берза, поради намалувањето на прометот на Македонската берза за 26% во 2019 година. Притоа, прометот со акции забележа пад од 22%, аналогно на вкупниот пад на прометот со акции на Берзата. Бројот на куповни налози падна за 3%, додека бројот на продажни налози падна за 33%, што се должи на задржување на интересот за купување акции на слично ниво како и минатата година, а намалување на интересот за продавање согласно со високите дивидендни приноси на акциите и растечкиот тренд на цените на берзата и во 2019 година. Остварениот приход од извршени налози на клиенти забележа пад од 29% како последица на падот на прометот на берзата.

Во сегментот на чување на хартии од вредност, Банката обезбедува старателски услуги на неколку странски институционални инвеститори, кои го одржуваат своето портфолио на релативно стабилен износ во текот на изминатите години. Приходите од старателски услуги забележаа пад од 14% во однос на минатата година поради фактот што странските институционални инвеститори претежно вршеа продажба на акциите од своите портфолија во однос на купувањето на нови хартии од вредност во 2019 година.

Управување со ризикот од промени во каматните стапки

Банката има воспоставено Методологија за одредување на каматните стапки, согласно која во примена има фиксни и променливи каматни стапки. Променливите каматни стапки, во зависност од валутата се поврзани со некоја референтна – независна пазарна каматна стапка, со која се обезбедува поголема транспарентност како и променливост на каматните стапки согласно пазарните движења. За потребите на усогласеност и управување со јазот на отвореност кон каматен ризик, Банката врши редовни тестирања на изложеноста кон каматен ризик, и согласно на резултатите ја утврдува својата долгорочна политика во смисла на избор на производи со фиксна или варијабилна каматна стапка.

Процесот на СБ за управување со ризикот од промена на каматни стапки ја одразува стратегијата и апетитот на Банката за ризици, деловните активности, севкупното оперативно опкружување и пазарните услови, имајќи ги во вид можните измени на каматните стапки и нивното влијание врз добивката и економската вредност на основниот акционерски капитал на Банката. Оценката на ризикот од промена на каматните стапки се врши преку следење на изложеностите кои произлегуваат од портфолиото на банкарски активности, земајќи го во предвид фактот дека нема портфолио на тргување чувствително на каматни стапки во билансот на состојба на СБ.

Банката има воспоставено рамка за управување со ризикот од промена на каматна стапка со цел да се минимизираат ефектите од негативни промени во идните каматни стапки и да се обезбеди навремено идентификување, мерење, следење и ублажување на изложеностите на ризик од промена на каматната стапка. Рамката ги опфаќа факторите на ризик и нивна оценка, методологиите за мерење, методологијата за тестирање на стрес, ризикот од промена на каматната стапка во портфолиото на банкарски активности (Interest Rate Risk in the Banking Book IRRBB), неговата метрика и лимити со цел да се осигури дека овој ризик соодветно се мери, следи и контролира.

СБ постојано управува со изложеностите кон ризикот од промена на каматната стапка во портфолиото на банкарски активности (IRRBB) преку воспоставување соодветна структура на позиции чувствителни на промени на каматните стапки, со цел тие средства и обврски чувствителни на промена на каматните стапки да бидат во силна корелација, што резултира во незначителен јаз помеѓу преоценката и достасаноста, а со тоа и ниско ниво на изложеност на ризик од промена на каматните стапки.

Управување со валутен ризик

Во рамките на дневното управување со ликвидноста, Банката води сметка и за управување со валутниот ризик, односно отворената девизна позиција. Примарна цел на управувањето со структурата на валутната изложеност на Банката е да се намали влијанието од флукуациите на девизните курсеви.

Основен механизам на Банката за управување со валутниот ризик е примената на Стратегијата на Банката во однос на ризиците и Рамката за управување со валутен ризик, со цел да се осигури дека изложеноста на валутен ризик е во рамки на одобрените лимити за ризик и во линија со апетитот за ризици на Банката.

Системот за идентификација, мерење, следење и контрола на валутниот ризик или девизниот ризик ги опфаќа сите активности и трансакции на Банката кои ги вклучуваат билансните и вонбилансните позиции кои се водат во странска валута и во денарски позиции со девизна клаузула. Структурата на билансот на состојба на СБ се состои од средства и обврски во различни валути, но воглавно во МКД и ЕУР.

СБ управува со валутниот ризик со хеџирање или следење на отворената девизна позиција на дневна основа, обезбедувајќи усогласеност со прописите и интерните лимити на изложеност во основните валути, поодделно, како и на агрегатно ниво, и на тој начин СБ пресметува Отворена девизна позиција за секоја странска валута присутна во нејзиниот биланс на состојба.

Во 2019 година, процесот на управување со валутен ризик беше реализиран во рамките на воспоставените лимити и рамки.

Управување со оперативен ризик

Со цел конзистентно да управува со и спречува оперативни ризици кои резултираат од несоодветни или паднати системи, внатрешни процеси, човечка грешка или надворешни влијанија, СБ применува сеопфатна Рамка за управување со оперативниот ризик (ORMF).

СБ има сеопфатна и високо квалитетна Рамка за управување со оперативен ризик (ORMF), со цел да:

- Промовира свесност за оперативниот ризик и култура за ризици во целата Банка, на тој начин понатаму придонесувајќи за ефикасен процес и ефективна контрола
- Воспостави комплет на фундаментални стандарди за управување со оперативниот ризик во Банката што води кон избегнување на неочекувани и катастрофални загуби и минимизирање на очекуваните загуби
- Осигури дека деловните цели се исполнуваат со контрола на ризиците
- Обезбеди економичност при работењето со намалување на обемни издатоци и избегнување на прекумерни или застарени контроли
- Обезбеди конзистентност со соодветни најдобри практики и усогласеност со регулаторните (квантитативни и квалитативни) барања
- Го подобри користењето на регулаторниот капитал, во врска со оперативниот ризик

Моделот за управување со оперативен ризик на СБ се базира на “модел со три линии одбрана”, креиран за ефективно управување со оперативниот ризик (OR). Процесот на управување со оперативниот ризик (ORM процес) е силно вграден во дневните бизнис процеси на Банката.

Во текот на 2019 година, дополнителни подобрувања беа извршени преку различни иницијативи како што се збогатување на квалитетот на податоците, инкорпорирање на показатели за прифатливо ниво на ризик и подобрување на процесот на одредување, идентификување и оценка на критични контроли преку поголемо интегрирање на оперативниот ризик во стратешкото планирање на Банката. Дополнително на тоа, значителни напори се вложени во подигањето на културата и информирањето за оперативниот ризик.

Ефикасното управување со оперативниот ризик (ORM) во СБ е овозможено преку користење на софтверското решение на НБГ Групацијата за управување со оперативен ризик (IBM OpenPages GRC Platform) кое овозможува ефикасно управување со оперативниот ризик (OR), сеопфатна прегледност на изложеноста на оперативен ризик на Банката, високо квалитетен процес на следење и евидентирање на остварените загуби, ефикасен мониторинг на клучните индикатори на ризик и иницирање и комплетно следење на ефикасен акциски план.

Основните фундаментални компоненти на Рамката за управување со оперативен ризик (ORMF) на Стопанска банка АД - Скопје се: Вредности на Клучните индикатори за ризик (KRIs), Процес на самооценување на ризици и контроли(RCSA), Процесот на прибирање податоци за загуби (LDC) и Акциони планови (AP). Во текот на 2019 година, сите главни фундаментални компоненти на рамката за управување со оперативен ризик (ORMF) беа комплетно имплементирани во согласност со интерните политики на Банката и со регулаторните стандарди. Последователно, процесот на управување со оперативниот ризик (ORM процес) беше воспоставен со висока експертиза, избегнувајќи го негативното влијание врз финансиските резултати и капиталната позиција, обезбедувајќи ефективна, соодветна и со интегритет имплементирана Рамка на управување со оперативен ризик (ORMF).

Адекватност на капиталот, Интерен процес на оценка на адекватност на капиталот и Стрес тест

Одржувањето силна капитална база како предуслов за раст на бизнисот и апсорбер на сите можни ризици претставува приоритет и главен фокус на Банката. Вкупниот регулаторен капитал на Банката со состојба од 31.12.2019 година изнесуваше 209 милиони евра, од кои основниот капитал (Tier 1) изнесуваше 207,5 милиони евра, а дополнителниот капитал (Tier 2) изнесуваше 1,5 милиони евра, што резултираше во коефициент на адекватност на капиталот од 16,3% со состојба од 31.12.2019 година.

Како дел од прудентно воспоставената Рамка на управување со ризици, Банката редовно спроведува Интерен процес на оценка на адекватноста на капиталот (ICAAP) и ја оценува отпорноста на адекватноста на капиталот преку стрес тестирања, при тоа земајќи ги во предвид тековните околности и ризиците кои доминираат во моментот на стрес-тестирањето, предвидувајќи ги очекуваните ризици. Интерниот процес на оценка на адекватноста на капиталот (ICAAP) на Банката потврдува дека капиталот на СБ е доволен за покривање на сите материјални ризици на кои е изложена Банката, како и дека утврдениот вишок на капитал е повеќе од доволен да ги покрие сите ризици кои не може адекватно да се квантифицираат, но на кои Банката е изложена во текот на своите редовни бизнис активности. Како што е пропишано, стрес тестирањата се исто така интегрален дел од рамката за управување со ризици, особено потребни да обезбедат проценка и да обрнат внимание на големината на финансиските загуби и нивното влијание врз севкупниот бизнис, вклучувајќи ја и адекватноста на капиталот. Во текот на 2019 година, Банката спроведе различни стрес тест сценарија за да се испита во однос на чувствителноста на претходно утврден сет од екстремни но веројатни шокови. Стрес тестирањата го земаа во предвид влијанието од различни сценарија од доменот на кредитниот ризик, ризикот од промена на каматната стапка во портфолиото на банкарски активности, ликвидносниот ризик, валутниот ризик и оперативниот ризик, како и сценарија кои вклучуваат комбинација од сите ризици.

Резултатите од стрес тестирањата докажаа дека Банката може да се справи и е отпорна дури и на многу песимистички претпоставки. Таквата отпорност воглавно го одразува прудентното управување со ризиците, добро воспоставениот бизнис модел, стратегијата, системите и процедурите кои овозможуваат одржлива и силна капитална база и позиција на висока ликвидност, како силен штит од сите можни ризици и шокови.

Активности за контрола на усогласеноста со прописите, спречување на перење пари и борба против финансирање на тероризмот

Во текот на 2019 година, Секторот за контрола на усогласеноста на работењето на Банката со прописите спроведе голем број на активности за следење на примената на сите релевантни новини во домашната и меѓународната регулатива поврзани со банкарското работење преку постојана имплементација на ефикасен систем за контрола на активностите на СБ во согласност со важечките домашни и меѓународни прописи. Овие активности вклучуваа:

- Воспоставување на ефикасни интерни процедури и организациони структури за идентификување, следење и управување со можните ризици поврзани со усогласеноста на СБ со важечките прописи;
- Континуирана обука на вработените на Банката;
- редовно, најмалку на месечно и на полугодишно ниво, доставување на извештаи до Управниот одбор и до Надзорниот одбор;
- континуирана соработка со релевантните надворешни институции во согласност со Законот за банките;
- редовно поднесување на извештаи до даночните органи на САД во согласност со Законот FATCA, итн.,

со што се обезбедува добра репутација и кредибилитет на СБ нејзините акционери, клиенти, инвеститори, регулаторни и супервизорски органи и други надлежни институции како и развој на култура за усогласеност со прописите кај сите вработени на СБ.

Во врска со активностите за Спречување на перење пари (СПП) и Борбата против финансирање на тероризам (БФТ), во текот на 2019 година Секторот спроведе низа активности за примена на мерките и активностите согласно Законот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам (Закон), како и за подобрување и натамошно совршување на интерните системи и процеси што се користат во Секторот на дневна основа. Исто така, во текот на 2019 година бројот на вработени во Секторот беше одржан на ниво предвидено согласно со одредбите од Законот.

Секторот за контрола на усогласеноста на работењето со прописите ќе продолжи да ги врши своите редовни активности во насока на одржување и зајакнување на културата за усогласеност со прописите во рамките на СБ, како и постигнување севкупна усогласеност на работењето на Банката со релевантната регулатива како нејзина главна цел.

Заштита на лични податоци

Приватноста и довербата на нејзините клиенти е од најголема важност за Стопанска банка, имајќи ја во предвид природата на банкарското работење и податоците кои ги прибираат банките за нивно секојдневно работење. Банката има двајца Официри за заштита на лични податоци и цел тим составен од правни и ИТ експерти кој им помага наведените лични податоци да бидат:

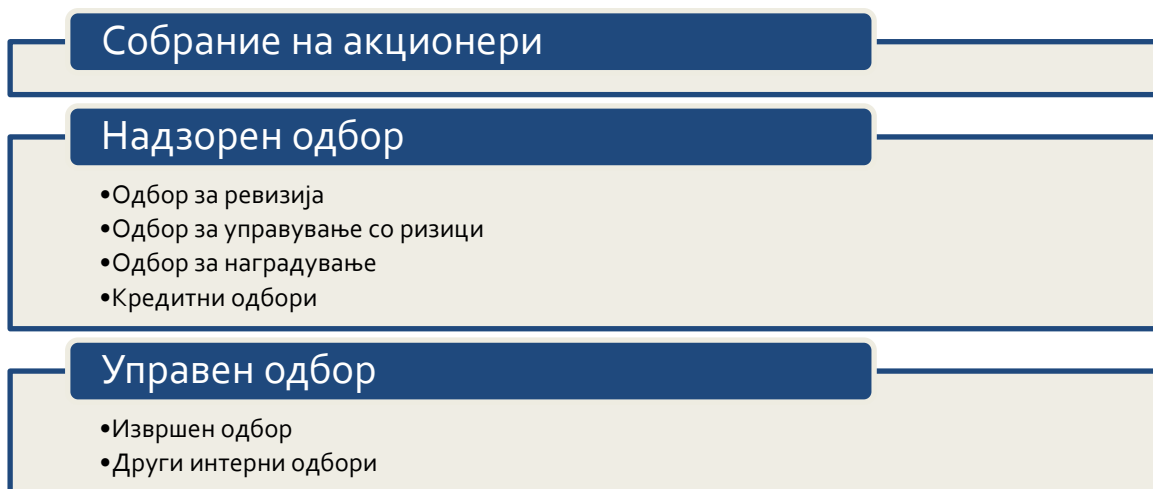
- собрани на етички и законски начин,
- собрани за посебни, експлицитни и законски цели, и
- чувани безбедно и само за периодот потребен за исполнување на целите на прибирање и обработка.

Според тоа, Банката има воведено процедури и имплементирано системи кои овозможуваат контролиран тек на информациите. Понатаму, Банката има усвоено нова Политика за заштита на личните податоци, која е усогласена со EU GDPR.

Вработените во СБ целосно разбираат дека тие треба да се придржуваат кон тајноста и да ја заштитуваат доверливоста на сите податоци или информации во врска со Банката и нејзините клиенти од намерно или ненамерно откривање на неовластени лица дури и по укинувањето на нивниот пристап до таквите информации и/или раскинување на нивниот договор за вработување со Банката.

ИЗВЕШТАЈ ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ ЗА 2019 ГОДИНА

Стопанска банка АД – Скопје (СБ) е една од најголемите, најпрофитабилните и најсолидните системски банки во земјата со високо софистициран и ефикасен систем на корпоративно управување воспоставен преку следење на најдобрите практики, стандардите на НБГ Групацијата, соодветната регулатива, како и стратешките потреби на Банката и нејзините заинтересирани страни. Одговорното корпоративно управување е највисок приоритет за Банката што поддржува целосно спроведување на нејзиниот деловен план со оперативна извонредност и интегритет.

Следниот Извештај се презентира на акционерите на СБ и на јавноста во согласност со Одлуката за правилата за добро корпоративно управување во банка (Службен весник бр. 24/2018 и Службен Весник на РСМ 113/19).

1. Органи на СБ

1.1. НАДЗОРЕН ОДБОР

Надзорниот одбор на Стопанска банка АД - Скопје се состои од 7 членови, од кои 2 се независни, со утврден мандат од четири години, а ги именува Собранието на акционери. Составот на Надзорниот одбор во 2019 година е следен:

1. **Маринис Стратопулос, Претседател на Надзорниот одбор на СБ,** Генерален директор на Секторот за меѓународни активности, Национална Банка на Грција С.А. Атина;

2. Димитриос Христопулос, **Заменик претседател на Надзорниот одбор на СБ**, Советник во Секторот за меѓународни активности, Национална Банка на Грција С.А. Атина;¹
3. Анастасиос Лизос, **член на Надзорниот одбор на СБ**, Раководител на Секторот за меѓународни активности, Национална банка на Грција С.А. Атина;
4. Јанис Кајулис, **член на Надзорниот одбор на СБ**, Раководител на Секторот за меѓународно корпоративно кредитирање, Национална банка на Грција С.А. Атина;
5. Димитра Гудуфа, **член на Надзорниот одбор на СБ**, Директор на Секторот за стратегија на Групацјата, Национална банка на Грција С.А. Атина;
6. Владимир Филиповски, **независен член на Надзорниот одбор на СБ**, професор, Економски факултет – Универзитет “Св. Кирил и Методиј” Скопје; и
7. Сашо Косев, **независен член на Надзорниот одбор на СБ**, професор, Економски факултет – Универзитет “Св. Кирил и Методиј” Скопје.²

Последната самооценка на Надзорниот одбор потврдува дека сегашниот состав на Надзорниот одбор е таков што неговите членови имаат колективно и индивидуално знаење, способности и стручно искуство како и интегритет и репутација соодветни за системска банка како СБ. Освен тоа, сите членови на Надзорниот одбор посветуваат соодветното време и фокусирање на нивните надзорни и стратешки одговорности.

Сите критериуми за независност се запазени и во извештајниот период не е пријавен никаков судир на интереси од ниту еден од членовите на Надзорниот одбор.

Одговорностите на Надзорниот одбор се утврдени во член 89 од Законот за банки и истите се инкорпорирани во Статутот на СБ, како што е подолу наведено:

1. одобрува деловна политика и развоен план на СБ и ја следи нивната имплементација;
2. именува и разрешува членови на Управниот одбор на СБ;
3. именува и разрешува членови на Одборот за управување со ризици на СБ;
4. именува и разрешува членови на Одборот за ревизија на СБ;
5. одобрува финансиски план/Буџет на СБ;

¹На 30.01.2020 г. Д. Христопулос поднесе оставка од функцијата член на Надзорниот одбор на Стопанска банка. На неговата позиција, Собранието на акционери на седницата одржана на 04.03.2020 година го назначи г. К. Христодулу, Генерален директор за финансии и член на Извршниот одбор на НБГ Групацјата.

²Покрај учеството во Надзорниот одбор и Одборот за наградување на Стопанска банка, проф. Косев е основач и претседател на Управниот одбор на невладината организација Балкански Економски Форум (на доброволна основа).

6. го организира Секторот за внатрешна ревизија, именува и разрешува директор на Секторот за внатрешна ревизија и ја следи неговата/нејзината работа;
7. одобрува годишен план на Секторот за внатрешна ревизија;
8. одобрува политика за сигурност на информативниот систем;
9. одобрува политики за управување со ризици на СБ;
10. одобрува политика за судир на интереси која утврдува можен судир на интереси и мерки и активности за негово избегнување;
11. во согласност со деловниот план, развојниот план, финансискиот план / Буџет и политиката за избегнување судир на интереси, одобрува политика за наградување;
12. одобрува и спроведува политика за избор, следење на работењето и разрешување на членови на Надзорниот одбор, Одборот за управување со ризици, Одборот за ревизија и Управниот одбор на СБ;
13. разгледува извештаи за работењето на Управниот одбор на СБ;
14. разгледува извештаи за работењето на Одборот за управување со ризици на СБ;
15. разгледува извештаи за работењето на Одборот за ревизија;
16. разгледува извештаи за работењето на Секторот за внатрешна ревизија;
17. разгледува извештаи за работењето на Секторот за контрола на усогласеноста на работењето на Банката со прописите;
18. одобрува годишна сметка и финансиски извештаи на СБ;
19. одобрува изложеност кон поединечно лице од над 10% од сопствените средства на СБ, или 10,000,001 евра, со исклучок на изложеност врз основа на купување на хартии од вредност издадени од Народна Банка и Владата на РСМ;
20. одобрува трансакции со поврзани лица со СБ во износ од над 6.000.000 денари;
21. одобрува стекнување на капитални удели и купување на хартии од вредност во износ повисок од 5% од сопствените средства на СБ, освен купување на хартии од вредност издадени од Народна банка и Владата на РСМ;
22. одобрува предлог на Одборот за ревизија за назначување на надворешно друштво за ревизија, или предлог за раскинување на договорот со надворешното друштво за ревизија и е одговорен за обезбедување на соодветна ревизија;
23. одобрува Политика за вршење на внатрешна ревизија;
24. разгледува извештаи од супервизијата, други извештаи доставени од Народна банка, Управата за јавни приходи и други надлежни институции и предлага, односно превзема мерки и активности за надминување на утврдените неусогласености и слабости во работењето на СБ;
25. одобрува годишен извештај за работењето на СБ и доставува мислење во писмена форма по истиот до Собранието на акционери на СБ;
26. разгледува извештај од надворешното друштво за ревизија и доставува мислење во писмена форма по истиот до Собранието на акционери на СБ;
27. одобрува Кодекс на етика на СБ;
28. одобрува Кодекс на корпоративно управување на СБ;

29. одлучува за делумно или целосно отпишување на кредитна изложеност врз основа на анализа за извршено отпишување подготвена од надлежниот сектор во банката;
30. разгледува извештај за трансакции со субјекти поврзани со банката, како и за износот на одобрени кредити и други форми на изложеност на лицата со посебни права и одговорности во банката, најмалку еднаш квартално; и
31. извршува други активности во согласност со важечките закони и одлуки на Народната банка.

***Работењето на Надзорниот одбор е подетално презентирано во Годишниот извештај за работењето на Надзорниот одбор во 2019 година, доставен до Собранието на акционери на СБ.

1.2. Одбори на Надзорниот одбор на СБ во извештајната година

Надзорниот одбор има формирано одбори со цел да ја подобри ефикасноста на своето работење преку справување со сложени работи во помали групи и нивна подготовка за целиот Надзорен одбор. Освен тоа, Надзорниот одбор има делегирано поединечни права за донесување одлуки на одборите до степен до кој е законски дозволено согласно соодветната законска регулатива и интерните одредби на Банката.

Нема значајни промени во структурата на одборите на Надзорниот одбор, односно Надзорниот одбор на СБ имаше три одбори во извештајниот период: Одбор за ревизија, Одбор за управување со ризици и Одбор за наградување.

А) ОДБОР ЗА РЕВИЗИЈА

Одборот за ревизија на Стопанска банка АД - Скопје се состои од пет членови кои ги именува Надзорниот одбор со мандат од две години. Повеќето од членовите (3) се членови на Надзорниот одбор, а останатите два члена се независни од кои еден член е овластен ревизор. Членови на Одборот за ревизија во 2019 година беа:

1. Антонио Велјанов, претседател на Одборот за ревизија (независен член и овластен ревизор);
2. Анастасиос Лизос, заменик претседател на Одборот за ревизија (претставник од Надзорниот одбор);
3. Димитра Гудуфа, член (претставник од Надзорниот одбор);
4. Димитриос Христулос, член (претставник од Надзорниот одбор); и
5. Јадранка Мршиќ, член (независен член)³.

Одговорностите на Одборот за ревизија се строго утврдени во Законот за банки, кои се пренесени во Статутот на СБ. Накратко, Одборот за ревизија е одговорен за

---

³Г-ѓа Јадранка Мршиќ е исто така член на Управниот одбор на Европското движење во РМ, на волонтерска основа.

разгледување на интегритетот на сметководственото и финансиското известување, разгледување и оценување на системите за внатрешна контрола и други слични активности кои обезбедуваат поддршка на Надзорниот одбор при неговата контролна функција. Подетално, *меѓу другото*, во текот на 2019 година Одборот за ревизија:

- ги разгледа (кварталните) извештаи на Секторот за внатрешна ревизија и неговите останати документи за известување и планирање, вклучувајќи ја и Политиката на Секторот за внатрешна ревизија,
- ги разгледа (месечните) извештаи на Одборот за управување со ризици,
- изврши (квартално) разгледување на финансиските извештаи за консолидациски цели,
- ја одобри одлуката за утврдување на предлог за избор на надворешно ревизорско друштво, и
- ги разгледа извештаите и плановите за усогласеност на работењето на Банката со прописите пред нивно доставување до Надзорниот одбор.

Како заклучок, Одборот за ревизија го следеше Годишниот план за работа и ги изврши своите должности во целосна усогласеност со соодветните законски прописи односно легислатива и стандардите на корпоративно управување.

Б) ОДБОР ЗА УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ

Одборот за управување со ризици на Стопанска банка АД - Скопје се состои од 8 членови кои ги именува и/или разрешува Надзорниот одбор. Мандатот на членовите на Одборот за управување со ризици е две години. Со состојба на 31 декември 2019 година, членови на Одборот за управување со ризици на СБ се следните:

1. Диомидис Николетопулос - Генерален извршен директор и претседател на Управниот одбор, претседател;
2. Тони Стојановски - Генерален директор за управување со ризици и член на Управниот одбор, член;
3. Генерален директор за корпоративно банкарство и член на Управниот одбор, (непополнето) член;
4. Милица Чапаровска-Јовановска - Генерален директор за банкарство на мало и член на Управниот одбор, член;
5. Мирјана Трајановска – Сениор директор за ликвидност и финансии, член⁴;
6. Владимир Тренески – Сениор директор за корпоративно банкарство, член⁵;
7. Мирко Аврамоски - Директор на Секторот за наплата, член; и

---

⁴Г-ѓа М. Трајановска е исто така претседател на Надзорниот одбор на клириншката куќа КИБС АД Скопје.

⁵Г-дин В. Тренески е исто така независен неизвршен член на Управниот одбор на Евроинс АД Скопје.

8. Весна Ненчева - Директор на Секторот за управување со ризици и кредитен ризик на корпоративно кредитно портфолио, член.

Членовите на Одборот за управување со ризици, освен условите утврдени со Законот за банки, треба да имаат најмалку три години искуство во областа на финансиите или банкарството. Одговорностите на ОУР се следните:

1. Перманентно следење и оценување на степенот на ризичност на СБ и идентификување на прифатливото ниво на изложеност на ризици со цел минимизирање на загубите како резултат на изложеноста на СБ на ризик;
2. Воспоставување политики за управување со ризици и следење на нивната имплементација;
3. Следење на прописите на Народна банка кои се однесуваат на управувањето со ризици и усогласеноста на работењето на СБ со тие прописи;
4. Оценување на системите на СБ за управување со ризици;
5. Утврдување на краткорочни и долгорочни стратегии за управување со одделните видови ризици на кои е изложена СБ;
6. Анализирање на извештаите за изложеност на ризик на СБ подготвени од страна на службите за оценка на ризик на СБ и предлагање стратегии, мерки и инструменти за заштита од ризици;
7. Следење на ефикасноста на функционирањето на системите за внатрешна контрола за управувањето со ризици;
8. Анализирање на ефектите од управување со ризиците врз перформансите на СБ;
9. Анализирање на ефектите од предложените стратегии за управување со ризиците, како и предложените стратегии, мерки и инструменти за заштита од ризици;
10. Оценување дали одредувањето на цени за производите и услугите на Банката е во согласност со нивото на превземени ризици и во согласност со деловната политика и развојниот план на Банката;
11. Го информира, најмалку еднаш на секои три месеци, Надзорниот одбор на СБ за промените во ризичните позиции на СБ, промените во стратегиите за управување со ризиците, ефектите од управувањето со ризиците врз перформансите на СБ, како и за превземените мерки и инструменти за заштита од ризиците и ефектите од истите; и
12. Одобрување на секоја изложеност кон поединечно лице повисока од 10% а до 20% од сопствените средства на СБ.

В) ОДБОР ЗА НАГРАДУВАЊЕ

Од месец ноември 2013 година, Одборот за наградување му помага на Надзорниот одбор во спроведувањето на Политиката за наградување на СБ.

Во согласност со Политиката за наградување на СБ, Одборот се состои од три членови на Надзорниот одбор, чие мнозинство треба да бидат независни членови, вклучувајќи го неговиот претседател, именувани од страна на Надзорниот одбор. Според тоа, во текот на 2019 година, членови на Одборот за наградување се:

1. Владимир Филиповски, независен член на Надзорниот одбор, претседател;
2. Сашо Косев, независен член на Надзорниот одбор, член; и
3. Анастасиос Лизос, член на Надзорниот одбор, член.

Мандатот на членовите на Одборот за наградување е една година, со неограничено право на реизбор се додека тие се членови на Надзорниот одбор. Одговорностите на Одборот за наградување се регулирани во Политиката за наградување на Стопанска банка и Деловникот за работа на Одборот за наградување, следејќи ги соодветните одредби на Одлуката на Централната банка за правилата на добро корпоративно управување во банките. Накратко, ОН му помага на Надзорниот одбор во утврдувањето и следењето на политиката за наградување и практиките на Банката.

Во текот на 2019 година Одборот за наградување одржа **две редовни седници**, како што пропишува локалната легислатива и во согласност со Деловникот за работа на Одборот за наградување и во два наврати донесе одлуки со писмен документ. Следејќи го Годишниот план за работа, беа донесени следните главни точки:

- Редовно го следеше исполнувањето на Планот за имплементација на Политиката за наградување до неговото конечно завршување. Планот за санација одговара на препораките на супервизијата од Централната банка во врска со политиките на Банката за наградување;
- Го разгледа и одобри извештајот за наградување за 2019 година, вклучително и самоевалуација на членовите на Одборот за наградување;
- Редовно го разгледуваше трошокот за вработените и кадровската политика на Банката, осигурувајќи дека менаџментот го одржува трошокот за кадар и бројот на вработени во рамки на Буџетот;
- Го верификуваше предлогот за варијабилно наградување на раководниот кадар и на вработените во СБ за постигнување на исклучителни резултати;
- Го разгледа и дискутираше по редовниот годишен извештај на внатрешната ревизија за спроведување на Политиката за наградување; и
- Го ревидираше својот Деловник за работа и Политиката за наградување.

1.3. УПРАВЕН ОДБОР

Управниот одбор на Стопанска банка АД - Скопје се состои од четири членови кои ги именува и/или разрешува Надзорниот одбор, со мандат од четири години. На 08 јануари 2019 година г. Т. Скордис поднесе оставка од функцијата Генерален директор за корпоративно банкарство и член на Управниот одбор.

Следствено, составот на Управниот одбор во текот на 2019 година беше:

1. Диомидис Николетопулос, Генерален извршен директор и претседател на Управниот одбор;
2. Тони Стојановски, Генерален директор за управување со ризици и член на Управниот одбор⁶; и
3. Милица Чапаровска-Јовановска, Генерален директор за банкарство на мало и член на Управниот одбор.

Членовите на Управниот одбор на СБ, освен условите утврдени со Законот за банки, имаат солидно искуство во СБ и во банкарскиот сектор на повисоки позиции (~30 години искуство во финансискиот сектор) и стручно познавање на работата и на банкарската регулатива.

Одговорностите на Управниот Одбор се следните:

1. Управување со СБ;
2. Претставување на СБ;
3. Извршување на одлуките на Собранието на акционери и Надзорниот одбор на СБ, односно грижа за нивното спроведување;
4. Покренување иницијативи и давање предлози за промовирање на работењето на СБ;
5. Именување и разрешување на лицата со посебни права и одговорности, во согласност со одредбите од Законот за банки и Статутот на СБ;
6. Изготвување на деловна политика и развоен план на СБ;
7. Изготвување на финансиски план / буџет на СБ;
8. Изготвување на Политика за информативна сигурност на СБ;
9. Изготвување на Годишен извештај за работењето на СБ и негово доставување до Надзорниот одбор;
10. Изготвување на Кодекс на етика на Банката;
11. Давање на претходна согласност и доставување на предлози за отпис на побарувања до Надзорниот одбор;

---

⁶ Г-нот Стојановски е член на следниве организации:

- Македонска Берза, неизвршен член во Управен Одбор;
- Банкарска Асоцијација, Заменик Директор (на доброволна основа)

12. Донесување одлука за продажба на побарувања; и
13. Вршење на други активности во согласност со законот, Статутот и актите на СБ.

Со цел за помош на Управниот одбор во извршување на деловниот план на Банката, СБ има формирано Извршен одбор кој покрај генералните директори ги вклучува и Сениор директорот за ликвидност и финансии (Мирјана Трајановска), Сениор директорот за оперативни активности (Радмила Максимовиќ), Сениор директорот за корпоративно банкарство (Владо Тренески) и Сениор директорот за продажба и мрежа на филијали (Татјана Калајџиева), кои добиваат помош од Секретарот на Банката.

1.4. КРЕДИТНИ ОДБОРИ

Други тела на СБ, утврдени со Статутот, се кредитните одбори со следните структура и овластувања со состојба на 31 декември 2019 година:

1. Извршен корпоративен кредитен одбор (ИККО): се состои од 5 членови и тоа:

- Диомидис Николетопулос - Генерален извршен директор и претседател на Управниот одбор на СБ, претседател
- Јанис Кајулис - Извршен член НБГ Групацијата назначен од Генералниот директор за кредитен ризик (Chief Credit Officer) на НБГ Групацијата, член
- Тони Стојановски - Генерален директор за управување со ризици и член на Управниот одбор на СБ, член
- Генерален директор за корпоративно банкарство и член на Управниот одбор на СБ (непополнето), член
- Илијас Пападопулос, Претставник на Секторот за меѓународни активности на НБГ, член.

Членовите се избрани без ограничување на мандатот.

ИККО одлучува за кредитна изложеност кон поединечен субјект - правно лице за финансирање во износ од ЕУР 5.000.001 до ЕУР 10.000.000. Сите финансирања што го надминуваат износот од ЕУР 10.000.001 ги одобрува Надзорниот одбор на СБ. ИККО, исто така, одобрува реструктурирање на побарувањата и регулирање на побарувањата во согласност со важечките кредитни политики и врши други активности утврдени со одлуки од Надзорниот одбор. Седниците се одржуваат по пат на телеконференција или со писмена согласност, кога е потребно, со кворум од сите членови, а одлуките се донесуваат едногласно;

2. Кредитен одбор (КО): се состои од 4 членови и тоа:

- Диомидис Николетопулос - Генерален извршен директор и претседател на Управниот одбор на СБ, претседател

- Тони Стојановски - Генерален директор за управување со ризици и член на Управниот одбор на СБ, член
- Генерален директор за корпоративно банкарство и член на Управниот одбор на СБ (непополнето), член
- Владимир Тренески – Сениор директор за корпоративно банкарство на СБ, член.

Членовите се избрани без ограничување на мандатот.

КО одлучува за кредитна изложеност кон поединечен субјект - правно лице во износ од ЕУР 200.000.001 до ЕУР 5.000.000. КО, исто така, одобрува реструктурирање на побарувањата и регулирање на побарувањата во согласност со важечките кредитни политики и врши други активности утврдени со одлуки на Надзорниот одбор. Седниците се одржуваат по пат на телеконференција или со писмена согласност, кога е потребно, со кворум од сите членови, а одлуките се донесуваат едногласно.

3. Кредитен одбор за комерцијални клиенти (КОКК): се состои од 4 членови и тоа:

- Тони Стојановски - Генерален директор за управување со ризици и член на Управниот одбор на СБ, претседател
- Генерален директор за корпоративно банкарство и член на Управниот одбор на СБ (непополнето), член
- Владимир Тренески – Сениор директор за корпоративно банкарство на СБ, член.
- Лидија Руменовска Саздова или Михаела Атанасовска Стоичковска - Директор или Заменик директор на Секторот за изготвување кредитни предлози, член.

Членовите се избрани без ограничување на мандатот.

КОКК одлучува за кредитна изложеност кон поединечен субјект - правно лице во износ до ЕУР 2.000.000. КОКК, исто така, одобрува реструктурирање на побарувањата и регулирање на побарувањата во согласност со важечките кредитни политики и врши други активности утврдени со одлуки на Надзорниот одбор. Седниците се одржуваат по пат на телеконференција или со писмена согласност, кога е потребно, со кворум од сите членови, а одлуките се донесуваат едногласно.

4. Повисок кредитен одбор за мали претпријатија (ПКОМП): се состои од 4 членови и тоа:

- Тони Стојановски - Генерален директор за управување со ризици и член на Управниот одбор на СБ, претседател

- Милица Чапаровска-Јовановска - Генерален директор за банкарство на мало и член на Управниот одбор на СБ, член
- Дејан Крстевски - Директор на Дирекција за кредитирање на мали претпријатија, член
- Весна Ненчева или Емилија Стојанова Ивановска - Директор на Сектор за управување со ризици и кредитен ризик на корпоративно кредитно портфолио или директор на Сектор за управување со кредитен ризик на банкарство на мало, член.

Членовите се избрани без ограничување на мандатот.

ВКОМП одлучува за кредитна изложеност кон поединечен субјект - правно лице во износ од ЕУР 100.001 до ЕУР 500.000 и кон поединечен субјект – физичко лице од ЕУР 100.001. ВКОМП, исто така, одобрува реструктурирање на побарувањата и регулирање на побарувањата во согласност со важечките кредитни политики и врши други активности утврдени со одлуки од Надзорниот одбор. Седниците се одржуваат по пат на телеконференција или со писмена согласност, кога е потребно, со кворум од сите членови, а одлуките се донесуваат едногласно.

5. Кредитен одбор за мали претпријатија (КОМП): се состои од 4 членови и тоа:

- Милица Чапаровска-Јовановска - Генерален директор за банкарство на мало и член на Управниот одбор на СБ, претседател
- Дејан Крстевски - Директор на Дирекција за кредитирање на мали претпријатија, член
- Барбара Брезовска Поњавиќ или Драган Михаилов - Директор или Заменик директор на Секторот за управување со производи, член
- Весна Ненчева или Емилија Стојанова Ивановска - Директор на Сектор за управување со ризици и кредитен ризик на корпоративно кредитно портфолио или директор на Сектор за управување со кредитен ризик на банкарство на мало, член.

Членовите се избрани без ограничување на мандатот.

КОМП одлучува за кредитна изложеност кон поединечен субјект - правно лице во износ до ЕУР 100.000. КОМП, исто така, одобрува реструктурирање на побарувањата и регулирање на побарувањата во согласност со важечките кредитни политики и врши други активности утврдени со одлуки на Надзорниот одбор. Седниците се одржуваат по пат на телеконференција или со писмена согласност, кога е потребно, со кворум од сите членови, а одлуките се донесуваат едногласно.

Пониски нивоа на одобрување може да се утврдат со одлуки на Надзорниот одбор или со одобрување на релевантната кредитна политика.

6. Кредитен одбор за население (КОН): се состои од 5 членови и тоа:

- Милица Чапаровска-Јовановска - Генерален директор за банкарство на мало и член на Управниот одбор на СБ, претседател
- Барбара Брезовска Поњавиќ или Драган Михаилов - Директор или Заменик директор на Секторот за управување со производи, член
- Емилија Стојанова Ивановска - Директор на Секторот за кредитен ризик на банкарство на мало, член
- Татјана Калајџиева - Директор на Секторот за продажба и мрежа на филијали, член
- Виолета Затенко - Директор на Дирекцијата за изготвување кредитни предлози за население, член.

Членовите се избрани без ограничување на мандатот.

КОН одлучува за кредитна изложеност кон поединечен субјект - физичко лице во износ до ЕУР 100.000. КОН, исто така, одобрува реструктурирање на побарувањата и регулирање на побарувањата во согласност со важечките кредитни политики и врши други активности утврдени со одлуки на Надзорниот одбор. Седниците се одржуваат по пат на телеконференција или со писмена согласност, кога е потребно, со кворум од сите членови, а одлуките се донесуваат едногласно. Пониски нивоа на одобрување може да се утврдат со одлука на Надзорниот одбор.

Пониски нивоа на одобрување може да се утврдат со одлуки на Надзорниот одбор или со одобрување на релевантната кредитна политика.

* Кредитните одбори работат во согласност со соодветната кредитна политика усвоена од страна на Надзорниот одбор. Членовите на кредитните одбори се лица со посебни права и одговорности во СБ, или други вработени во СБ, или други лица кои се оценуваат како соодветно компетентни и искусни во односната кредитна област.

3. Акционерска структура

Во текот на 2019 година нема значителни промени во акционерската структура: Национална Банка на Грција С.А. - Атина поседува 94,6% од обичните акции, додека 5,4% од акциите се во сопственост на останатите малцински акционери. НБГ се претставени со 5 членови во Надзорниот одбор на СБ, а останатите 2 члена се независни.

Со состојба на 31 декември 2019 година, почетниот капитал (основниот капитал) се состои од 17.460.180 обични акции со номинална вредност од МКД 201,1 по акција и 227.444 приоритетни акции со номинална вредност од МКД 400,00 по акција. Истите се регистрирани и се водат во Централниот депозитар на хартии од вредност на РМ. Акциите на Банката котираат на официјалниот пазар на Македонската берза, подсегментна законска котација, а кодот под кој тие котираат е: СТБ (обична акција) ИСИН број МКСТБС101014 и СТБ (приоритетна акција) ИСИН број МКСТБС120014.

4. Исплата на дивиденда и Политика за дивиденда

По приватизацијата на Стопанска банка во 2000 година, примарна цел на главните акционери беше да се реструктурира Банката во стабилен, солиден и доверлив фактор во економијата, кој ќе биде столб и партнер на клиентите. По долг период на реструктурирање и чистење на загуби од минатото, Банката почна да создава профит, кој се реинвестираше во Банката и се користеше да ја обезбеди нејзината денешна лидерска позиција.

Стопанска банка има издадено два типа на акции:

- Обични акции со право на глас: 17.460.180 со номинална вредност од МКД 201.1;
- Приоритетни акции без право на глас: 227.444 со номинална вредност од МКД 400.

Правото на дивиденда за приоритетните акции е утврдено во Одлуката за издавање акции од Втората емисија АД бр. 32 / 20.06.1991 и Одлуката за издавање акции од Четвртата емисија АД бр. 102 / 30.05.1996 година. Во согласност со овие решенија донесени од Собранието на акционери, дивидендата на приоритетните акции се утврдува во висина на каматата на орочени денарски депозити на население за период од 1 (една) година, зголемена за соодветниот процентен поен. Во согласност со овие одлуки за издавање на акции и Законот за трговски друштва, приоритетните акционери имаат право на загарантирана кумулативна дивиденда и Банката истите во целост ги почитува.

Банката има стабилна и предвидлива политика на дивиденда за приоритетните акции, т.е. фиксна каматна стапка заснована врз дефинираната пазарна каматна стапка што

служи како референца што однапред им дава на акционерите информации за дивидендата што ќе ја добијат.

Во однос на политиката на дивиденда поврзана со обичните акции, Банката ги зема предвид капиталот и другите регулаторни барања што треба да ги поддржат деловните потреби и аспектите на раст. По обезбедување на споменатите приоритети, останатото е предмет на дискреција на акционерите врз основа на одлука донесена од Собранието на акционери.

5. Кодекс на корпоративно управување

Кодексот на корпоративно управување се подготвува во согласност со соодветните регулаторни барања, како и стандардите на НБГ, кои ги инкорпорираат најдобрите маѓународни практики. Собранието на акционери го усвои Кодексот на 20-тата седница одржана на 23 декември 2008 година и оттогаш тој е предмет на редовно ревидирање.

6. Политика за конфликт на интереси

Политиката за разрешување конфликти се утврдува во согласност со Законот за банки и Статутот на СБ и истата предвидува лицата со посебни права и обврски да дадат писмена изјава за постоењето, доколку има, на конфликт на нивните лични интереси со интересите на СБ, на секои шест месеци. Личните интереси исто така вклучуваат и интереси со поврзани лица со тие лица, според одредбите во Законот за банки. Конфликт помеѓу личните и интересите на Банката постои во услови кога финансиските или од друг вид дејност или фамилијарните интереси на личноста се доведуваат во прашање при донесувањето одлуки, склучувањето договори, или извршувањето други деловни активности. Финансиските, деловните и фамилијарните интереси претпоставуваат генерирање монетарни или друг вид бенефити, директно или индиректно, од страна на тие лица. Истите не присуствуваат на дискусиите при усвојувањето на одлуките, склучувањето на договорите, или извршувањето други деловни активности доколку нивната објективност е доведена во прашање поради постоење на конфликт помеѓу нивните лични интереси и интересите на СБ. Изјава за постоење на конфликт на интереси исто така се дава пред состанок за дискутирање или одобрување одлуки, склучување договори, или извршување друга деловна активност. Писмената изјава се доставува до Надзорниот одбор и Управниот одбор на СБ, со наведување на причините поради кои постои конфликт на интереси помеѓу личните и интересите на СБ.

Во текот на 2019 година нема пријавено судир на интереси од членовите на Надзорниот одбор, Управниот одбор или од кој било друг член на органите на СБ.

7. Надворешни услуги

Надзорниот одбор на Стопанска банка ја усвојува Политиката за надворешни услуги што е усогласена со стандардите на НБГ Групаацијата и националното законодавство, вклучувајќи ги и релевантните подзаконски акти на Народната банка на Република Северна Македонија.

Во согласност со Политиката за надворешни услуги, Одборот за управување со ризици го разгледа списокот на надворешни услуги и ги утврди критичните / важните функции кои се од надворешен субјект и за кои се презема посебна грижа. Поточно, следниве услуги се утврдени како критични / важни функции:

- ИТ услуги (Хостинг, одржување и оперативна поддршка на основниот систем T24, SAP, SWIFT, системи за управување со картички и други системи на СБ, развој на софтвер во SAP и развој на софтвер во T24);
- Транспорт на пари;
- Картични услуги (центар за обработка на картички, процесор за е-трговија, персонализирање на картички, back-up пристап, итн.);
- Активности за рана наплата на побарувања од население; и
- Спроведување на правни постапки за наплата на долговите пред надлежните органи.

8. Политика за наградување за 2019 година

На 33-та седница на Собранието на акционери, одржана на 19 јули 2013 година, Стопанска банка усвои Политика за наградување, која е во линија со оперативната политика и бизнис стратегијата на Банката, нејзините вредности, цели и долгорочни интереси. Истата инкорпорира мерки за избегнување или минимизирање на конфликтите на интереси или било какво негативно влијание врз солидното, прудентно и добро управување со ризиците кои ги презема Банката и за превенција на прекумерно преземање на ризици, и придонесува кон заштита на капиталната позиција на Банката.

Последниот преглед и изменување на Политиката за наградување го направи Собранието на акционери на 29.05.2019 година.

Во согласност со Законот за трговски друштва и правилата од Одлуката за добро корпоративно управување, подолу е наведено наградувањето во Стопанска банка по групи.

I. Надзорен одбор

Во согласност со најдобрите практики, членовите на Надзорниот одбор се компензираат само со фиксен надомест, одобрен од Собранието на акционери, со цел да се минимизира каков било судир на интереси помеѓу контролата и управувањето со Банката.

a) Претставници на акционерите

Во согласност со Одлуката на Управниот Одбор на НБГ, сите службеници од НБГ С.А. Атина кои учествуваат во Надзорниот Одбор на СБ како претставници на акционерите *не добиваат* “надоместок за членство”. Информациите за наградувањето што го добиваат како вработени во НБГ С.А. Атина се сметаат за доверливи и не може да се објавуваат.

b) Независни членови

Независните членови имаат право на надомест во нето износ од ЕУР 400 на месечна основа за нивно учество во Надзорниот одбор и нето износ од ЕУР 100 (за претседателот) и нето износ од ЕУР 50 (за членовите) по седница за нивно учество во Одборот за наградување.

Врз основа на плата и надоместоци од плата како вработени на Економскиот факултет во рамки на универзитетот Кирил и Методиј - Скопје, проф. Филиповски примил бруто износ од МКД 1.874.372 (годишно), додека пак проф. Косев примил бруто износ од МКД 1.928.574 (годишно).

II. Управен одбор

Во 2019, вкупен бруто износ од МКД 23.149.343 (плата од МКД 17.820.764 и надоместоци од МКД 5.328.579) е исплатен на членовите на Управниот Одбор.

III. Вработени со материјално влијание врз ризичниот профил и профитабилноста на Банката

Вработените кои потпаѓаат во оваа категорија се определуваат во Политиката за наградување на СБ. Оваа категорија го вклучува менаџментот кој е одговорен за материјални бизнис делови, управување со ризици и контролните функции во Стопанска банка АД – Скопје. Вкупно 23 вработени се вклучени во оваа група.

Вкупен бруто износ од МКД 53.624.503 (плата од МКД 47.433.316 и надоместоци од МКД 6.191.187) е исплатен на вработените со материјално влијание врз ризичниот профил и профитабилноста на Банката.

IV. Други лица со посебни права и одговорности

Други лица со посебни права и одговорности се сметаат секторските директори, замениците секторски директори и директорите за специфични прашања кои не се опфатени во претходната категорија. 18 вработени се вклучени во оваа група.

Вкупен бруто износ од МКД 33.223.393 (плата од МКД 29.868.596 и надоместоци од МКД 3.354.797) е исплатен на другите лица со посебни права и одговорности.

* На крајот од 2019 година, вкупната кредитна изложеност кон лицата со посебни права и одговорности изнесува МКД 87.345 илјади што претставува 0.68% од сопствените средства на Банката (значително под регулаторниот лимит од 3% од сопствените средства на Банката по лице со посебни права и одговорности и лицата поврзани со него).

9. Корпоративна општествена одговорност

Водена од значението кое банката го има историски гледано врз економијата, општествениот и културниот раст и развојот на земјата, и во 2019 година Стопанска банка повторно ја поддржа заедницата, создавајќи додадена вредност заедно со избраните групи и остана на врвот на големите компании со активности од корпоративна општествена одговорност.

Стопанска банка АД - Скопје ја искористи значајната 75-годишнина за да ја валоризира улогата на корпоративна општествена одговорност во претстави во земјата со тоа што ја ангажираше јавноста во трка да собере километри возени на велосипеди од волонтери на заедницата во текот на еден временски период (6 месеци) со крајна цел да се зголеми свеста за здравјето на срцето што се подобрува со редовни физички активности и во исто време да донира многу значајна медицинска опрема на медицинскиот тим на Државната клиника за детски кардиологија.

Кампањата **#Вози од срце** обедини над 5000 учесници, собра малку над 1.000.000 км на велосипед и заврши со донација на најсовремена опрема за ултрасонографија. Кампањата беше активна преку веб-страница и беше промовирана со традиционални медиуми, социјални медиуми и влијателни лица (луѓе со заслуги во заедницата за велосипедизам).

Останатите активности за ООП во текот на 2019 година се наведени подолу, подетално:

- **Вози право, вози здраво, Фаза 5.** Петтиот настан „Вози право, Вози Здраво“ во Скопје беше во најголема форма досега со над 8.000 учесници и уште неколку илјади гости во финишот. Граѓаните на Скопје го препознаваат настанот, го бараат

и предлагаат начини за подобрување. Големината на настанот се прошири над надежите и амбициите на првичниот настан, а Банката заедно со градот Скопје планира да продолжи да ја гради оваа прекрасна синергија на луѓе, велосипеди, заедници и компании. Годинава повторно, многу компании се придружија на настанот со свое претставување, претворајќи го финалот во пикник област. Донацијата се фокусира на завршување на површината кај пумпата, близу Градскиот парк во Скопје;

- **Сонуваме, Менуваме – настан за деца со посебни потреби.** Годинава, за четвртото издание на овој специјален настан за ООП Стопанска банка го продолжи шоуто со 13 претстави за да и обезбеди на пошироката публика можност да го види спектаклот, да научи за кохезија и вклученост и да го сподели тоа знаење со децата. Во центарот на проектот повторно имавме најпопуларна детска музика / театарско шоу 5, во рамките на секоја претстава, вклучувајќи различни деца од здруженијата, со што ги вклучивме како изведувачи и ги претставивме пред јавноста со новогодишна тема. Проектот повторно е финализиран со донациите што Банката ги одобри за избрани здруженија за деца со посебни потреби, нивни проекти и основни барања за континуирано работење и подобрување на услугите што им ги нудат на децата;
- **Спонзорство на вработените на СБ за учество на Годишните банкарски игри и ново формиранот STB SportCrew.** Секоја година банкарите од земјава се собираат една недела на спортски игри. Стопанска банка успешно учествува на овие игри веќе многу години. Оваа активност го зацврстува тимскиот дух помеѓу вработените, поврзаноста со Банката и секако, ги промовира вредностите на здравиот живот меѓу вработените. Спонзорството го покрива превозот и сместувањето, како и користењето на просториите за тренинг во текот на годината. Оваа година, тим од 200 вработени се собраа да создадат нов STBSportCrew кој учествуваше во различен број на различни спортски настани: маратони, скокање, возење велосипед итн. Оваа екипа беше поддржана со маици, шалови, такси за учество и превоз.
- **Поддршка на натпреварот на Микрософт специјалисти 2019.** Натпреварот на Микрософт специјалисти е квалификациски натпревар за учество на светскиот натпревар за Микрософт. Квалификациите на државното првенство се одржаа во просториите на i-bank филијалата на Банката по трет пат. Повторно, сите учесници – финалисти Банката ги награди со трансакциска сметка со симболичен износ од 5.000 денари, а оваа година победникот кој беше поддржан од Банката за да го помине финалниот натпревар во Њујорк, САД, во август 2019 година се врати со сребрен медал кој обезбеди поголемо внимание на медиумите за настанот и придобивките што ги носи за младите.
- **ТОПСИ Бус –** Во текот на најзагадениот период од годината, Банката, преку промовирање на својот ТОПСИ бренд, исто така промовираше и користење на јавен транспорт. Преку брендирање на станици за автобус и неколку автобуси во Скопје,

и интеракција со клиенти преку социјалните медиуми, Банката обезбеди над 200 автобуски карти за своите клиенти, советувајќи ги да користат јавен транспорт во текот на загадениот период, на тој начин штитејќи ја околината. Оваа кампања има за цел да го нормализира јавниот превоз како современ начин на превоз што претставува проблем за Скопје каде што луѓето се навикнати да возат автомобили, а сообраќајот секоја година е полош, како и загадувањето. Бидејќи Банката промовира велосипедизам низ годините, оваа кампања за јавен превоз е во согласност со вредностите за кои се залага Банката, особено за младите генерации.

- **Донација на медицинска опрема во главната градска болница во Скопје** - Како дел од годишниот буџет за С & Д, Банката честопати се бара да им помага на болниците кои имаат висока фреквенција на пациенти и имаат недостиг основна, а сепак софистицирана опрема. Банката на одделот за интерна медицина во градската болница во Скопје му обезбеди ултрасонографска машина која е потребна за извршување на чувствителни интерни операции на органи што не биле во можност да ги извршат бидејќи старата опрема била надвор од функција. Овие донации, со годишна или двегодишна динамика, обезбедуваат подобра здравствена заштита за стотици пациенти ширум земјата.
- **Други помали но значајни активности од доменот на Корпоративна општествена одговорност на СБ во текот на 2019 година се:**
  - Спонзорство на **Северно-западната трговска комора**
  - Годишно спонзорство на **Економскиот факултет** при Универзитетот “Кирил и Методиј” - Скопје
  - Традиционален спонзор на **Карневалот Струмица**
  - Традиционален спонзор на **Фестивалот Охридско лето**
  - Спонзорство на **Д-фестивал, Дојран**
  - Спонзорство на **Галичка свадба**

Може да се заклучи дека стратегијата од доменот на Корпоративна општествена одговорност на Банката е да се постигне извонредност во основната активност и на тој начин да се развие внатрешниот потенцијал, да се потпомогне заедницата во деликатните прашања и да се поддржат традиционалните настани од културна важност за различни таргет групи. Сите овие активности го дополнуваат нашето работење во чиј фокус е клиентот, и значително придонесуваат при градењето на имиџот и вредностите на компанијата.

STOPANSKA BANKA AD - SKOPJE

11 OKTOMVRI, 1000 SKOPJE
phone: +389 (0)2 3295-295
E-mail: sbank@stb.com.mk
[http:// www.stb.com.mk](http://www.stb.com.mk)